Нобэ ЦІыхубэ зэкъуэтыныгъэм и махуэщ

№ 132 (24.570) • 2023 гъэм щэкІуэгъуэм (ноябрым) и 4, щэбэт ● Тхьэмахуэм щэ къыдокі ● И уасэр зы тумэнщ

Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ Кіцэкіцэ Казбек **Прихара закрашиныя вам** и махиэм тецхиа и хъцэхъц

Къэбэрдей-Балъкъэрым пщІэ зыхуэсщІ и цІыхухэ! ЦІыхубэ зэкъуэтыныгъэм и махуэмкіэ сыныво-

Кърдалым и гъащіэм къыщыхъуа зэхъуэкіыныгъэхэм, ліыхъужьыгъэ зыхэлъ щытыкіэхэм епха махуэшхуэр я дамыгъэщ хэкупсагъэм, лъэпкъ зэкъуэтыныгъэм, хэкум и къэкlуэнумкlэ тхьы жэуаплыныгъэмрэ абы и пащхьэм щыдиlэ къалэнымрэ.

Тхыдэм и лъэхъэнэ нэхъ гугъухэм а псэкупсэ лъа-пlэныгъэхэрщ ди лъэпкъыр зэкъуэзыгъэувар, щытыкlэ пізны вэхэрщ ди льэпкъыр зэкьузэыгъзувар, щытыкіз нэхь хьэлъэхэм дыпэщізтынымкіз дэізпыкъуэгъу хъуар. А хабзэхэрш ноби ди Хэкум и льэщагъым, къарум я льабжьэр зыгъэбыдэр, гъащізм гъэунэхуныгъэ мытыншхэр къыщыгхуихьа мы зэманым къэралым щыпсэу льэпкъыбэр нэхъ гъунэгъуж зэхуэзыщіыр, Урысейм и ефізкіуэныгъэм, зэіуэзпэщ псэукіэм папщіз зыхуэдгъэувыжа къалэнхэр къыдэхъуліэнымкіз тегушхуэныгъэ къытхэзылъхьэр.

хуэныгъэ къыткэзылъхьэр.
Шэч къытесхьэркъым ди нэхъыжьхэм ліэщіыгъуэкіэрэ къадекіуэкіа тхыдэ, псэкупсэ къулеягъэр тхъумэкіэрэ, зэкъуэтыныгъэр, граждан зэакъылэгъуныгъэр дгъэбыдэкіэрэ гугъуехь псори къызэрызэднэкіыфынум, ди Хэкум къэкіуэн дахэ къызэрыхуээдгъэлэщыфынум.
Псоми сынывохъуэхъу узыншагъэ быдэ, мамырыгъэ, фіыгъуэ, ефіэкіуэныгъэ фиіэну.

Лъэпкъыбэр щызэрогъэпэж

Урысей Федерацэр къэрал телъыджэщ... Абы и Урысей Федерацэр къэрал телъыджэщ... Абы и щІыуэпсым, щыпсэу лъэпкъхэм я тхыдэр зэрызэхэухуэнам хуэдэ нэгъуэщ! зы щІыпіи ущри-къэпіэну къыщіэкІынкъым. Мыбы щопсэу лъэпкъи 190-рэ, щхьэж езым и бзэ, и хабээ, и хъэл-щэн, и фІэщхъуныгъэ яlэму. Зэхуэмыдэми, зылі и быну зэ-къуэтщ, зэроіыгъ, зэрогъэпэж икіи а псоми зэдихэ-кур фІыуэ ялъагъу. Арауэ жаlэ Урысейм и лыгъэр, зафіакіыр зыхальям — пъэпъь куалым, захуалам зэфіэкіыр зыхэлъри - лъэпк къэралыр фіыуэ зэралъагъур. лъэпкъ куэдым зэхуэдэў

Тхыдэ и лъэныкъуэкіэ мы махуэшхуэр - Ціыхубэ зэкъуэтыныгъэм и махуэр - къыщожьэ 1612 гъэм. Минин Кузьмарэ Пожарский Дмитрийрэ я пашэу

Москва хуит къыщащівьжауэ щыта лъэхъэном. Польшэр Урысейм къыщытеуэм, цівхубэр къызэрыіэтат, нэгъуэщі къэралым и унафэм щізу-вэну хуэмейуэ. 1611 гъэм и фокіадэм Новгород Ищхъэрэ щыщ земскэ старостэ Минин Кузьма цыхубэм захуигъэзащ зауэлІ зэгухьэныгъэ къызэрагъэпэщыну. Къалэдэсхэм зэгухьэныгъэ Јуэхум халъхьэу щІадзащ я хэхъуэм и Іыхьэ щанэр. уузуум халыхор шадахээ игъэлъагъуэу а Іуэхум хилъ-Езы Мининым щапхъэ игъэлъагъуэу а Іуэхум хилъ-хьащ и мылъкум и нэхъыбэр. Дээ пашэу хахащ илъэс 30-м ит пщы Пожарский Дмитрий, икlи абы и ильво со-ми піды подарский дингрий, кигасы и доІзпыкъузгъуу Мининыр ягъзбелджылат. Дээзе-шэу абыхэм я гъусащ Черкасскэ Дмитрий (Къанща-уэ). Черкасскэр урыс полкхэм я пашэу хэтащ Углич, Вязьм, Дорогобуж, нэгъуэщі къалэхэри хуит къэзыщіыжахэм. 1618 гъэм Къанщауэ хэліы-фіыхьащ Можайск деж щекіуэкіа зэхэуэми.

фівьльащ міожайск деж щекіуэків зэхэуэми. Урысьщівр хамэ зэрыпхъуакіуэхэм къаlэщіз-гъэкіыжыным хэтащ къызыхэкіакіи я псэукіэкіи зэщхьэщыкі цыху куэд. 1612 гъэм щакіуэтьуэм и 4-м Новгород Ищхъэрэ ціыхубэ дэз эзгухьэныгъэм Китай-къалэр къищтэри, полякхэр Москва даху-

ЦІыхухэр зэкъуэувэу бийр къэралым зэрыра хужам, Москва хуит къызэращыжам теухуауэ Уры-сейм динхэмк!э и советым къыхилъхьащ щэк!уэ-гъуэм и 4-р Ц!ыхубэ зэкъуэтыныгъэм и махуэу ягъэгоузын и т-р цыхуоз эзокуэтыны вэм и миахуэу н вэ-белджылыну. А жэрдэмыр Къэрал Думэм дивы-гъащ. 2004 гъэм и дыгъэгъазэм Къэрал Думэм зэхъуэкlыныгъэхэр хилъхьащ «Дзэ щІыхьым и ма-хуэхэр» федеральнэ законым. Абы щагъэбел-джылащ Ціыхубэ зэкъуэтыныгъэм и махуэр тьэльэпіэныр. Илъэс къэс Урысей Федерацэм и къалэхэмрэ

щіыналъххэмрэ а махуэм ирихьэлізу щрагъэкіуэкі концертхэр, пшыхьхэр, псапэ зыпыль Іуэхухэр, спорт зэхьэзэхуэхэр, гъэлээгъуэныгъэхэр, жылагьуэ зэгухьэныгъэхэм я зэхыхьэхэр, къинэмыщі да-

гауза ухавыны возам и закакавазар, квинамыщі да-уэдапщэхэр. Шэч хэмылъу, ціыхубэр зэгурыіуэмэ, зэдэіэ-пыкъумэ, зэрыіыгъмэ, къэралри йофіакіуэ.

Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир Темыркъан Юрэ и Іыхьлыхэм яхуэгузэващ

Темыркъан Юрэ Хьэту и къуэр дунейм зэрехыжам ехьэ-

Темыркъан Юрэ Хьэту и къуэр дунейм зэрехыжам ехьэла фи гуауэр вдызогуэш, сыфжуогузавэ. Ар зэрьглэхиыжар псом ди дежкіи хэщіыныгъэшхуэщ. Темыркъаныр Урысейм пщіэшхуэ щызиіз и ціьхут, хаку, дунейпсо щэнхабээм зезыгъэужьт, музыкант щэджащэт. Къызэрымыкіуэ ціьхут Юрэ. Абы и гъащіэр зэрыщыту гриухуащ гъуазджэм, псэм зезыгъэузэщі лъапіэныгъэхэм, и зэфіэкіымрэ къыпкърыкі дахагъэмкіэ ціыхухэм жумарту ядэгуашэрт, сыт хуэдэ Іуэхуфіри къыбдищтэну къзачит

Абы и фэеплъ нэхур игъащІэкІи дигу илъынущ.

Темыркъан Юрэ Хьэту и къуэр

Ди Хэкуми дунейпсо щэнхабзэми хэщІыны-гъэшхуэ ягъуэтащ. 2023 гъэм щэкlуэгъуэм и 2-м и ныбжьыр илъэс 85-м иту дунейм ехыжащ Къэбэрдей-Балъкъэрыр зэры-гушхуэ цІыху щыпкъэ, ди зэманым дирижёр, му-зыкант нэхъ щэджащэу щыІахэм яз, Шостакович Дмитрий и цІэр зезыхьэ, Санкт-Петербург два демическэ филармонием и художественнэ унафэщі, СССР-м и ціы-

унафэщі, СССР-м и ців-хубэ артист Темыркъан Юрэ Хьэту и къуэр. Темыркъан Юрэ 1938 гъэм дыгъэгьазэм и 10-м Налшык къалэм дунейм къыщытехьащ. 1953 къыщытехьащ. 1953 -1957 гъэхэм ар щеджащ Римский-Корсаков Н. А. и цІэр зезыхьэ, Ленин-град дэт консерваторэм къедзауэ, музыкэм щыхурагъащхьэхуэу щжэхуэу щыхураг ьаджа горм, альт гэмэпсымэм еуэфу щрагъасэ къудамэм. 1962 - 1968 гъэхэм ар щеджащ Мусин И. А. и гамалымкіз оперэ-симмалымкіэ оперэ-сим-фоние дирижёр Іэщіа-гъэм щыхурагъаджэ консерваторэм и ди-рижёр факультетым, рижёр факультетым, иужькіэ ардыдэм аспирантурэр къыщиухы-

жащ. 1966 - 1972 гъэхэм Те-мыркъан Юрэ Ленин-град дэт оперэмрэ ба-летымрэ я Театр ЦІы-кІум и дирижеру лэ-жьащ. 1967 гъэм Ленинград филармонием и симфоние ор-

кестрым и гъусау, япау утыку къихьащ. 1967 - 1988 гъзхам Темыр-къаныр лэжьащ Киров С. и ціар зезыхьа, Ленинград дэт, оперэмра балетымра я театрым (иджы Мариинска театр) и художественна унафэщіу икіи и дирижёр нэхъыщхьау. 1988 гъзм Темыркъан Юра Хьэту и къуар Шост

Юрэ Хьэту и къуэр Шостакович Д. Д. и цІэр зезыхьэ, Симфониемкіэ зезыхьэ, Симфониемкіэ академическэ оркестрым и художественнэ унафэщју икіи и дирижёр нэхъыщхьэу хахащ. 2007 - 2009 гъэхэм ар Театрышхуэм ирагъэбла гъаш ик/и ирежиссёр нэхъыщхьэ хъуащ.
Псэемыблэжу зэрыла-

жьэм, бгъэдэлъ зэчийм. жьэм, от вэдэль зачими, хэлъ ціыхугъэм я фіы-гъэкіэ, Темыркъан Юрэ гъуазджэм и лъагапіэм нэсат. Лъэпкъ, бзэ зэхэ-гъэж зымыщіэ абы и творчествэм цІыхухэр зэ къуигъэувэрт, къы-зыхэкlа лъэпкъым емызыхжіа лъэпкъым емы-лъытауэ зэгуригъаіуэрт. Дунейм оркестр нэхъ хэіэтыкіауэ тетхэм ядэ-лэжьащ Темыркъаныр, и унафэм щіэт музыкант-хэм я мызакъузу, и ізза-гъым итхьэкъуа ціыхубэми фіыуэ къалъагъуу щытащ.

ІзпПастэкІи ГУП тэңцагызкий туп хэтыкіэкій ціыху къызэрымыкіуау щытащ Темыркъан Юрэ, и гур гъащіэм хузэіухарэ щабагъымрэ гумащіагъымрэ щытриг ъэкІуэным хущІэкъуу, и Хэкушхуэри и шІыналъэ ціыкіури зэхуэдэу фіыуэ илъагъуу. Абы и хьэлэ-лагъри, и псэ къабзагъинтеллигент зэрыщытари ри, езы щыпкъэу езыр ціыхухэм игъащіэкіи ща-

цыхуэм и ващэки ща-пхъэу яlэнущ. Темыркъан Юрэ Хьэту и къуэм «Хэкум и пащхьэ щиlэ фlыщlэхэм папщlэ» орденым и нагъыщэ псори къыхуагъэфэщащ, къэралым саугъэт нэхъ лъапізу иізхэр къратащ. Къэбэрдей-Балъкъэ

рым и къуэ щэджащэ Темыркъан Юрэ Хьэту и къуэр зэи тщыгъупщэну-къым.

КІуэкіуэ К. В., Егоровэ Т. Б., Мусуков А. ТІ., Мэ-къуауэ Т. Э., Къуэдзокъуэ М. М., Алътуд Ю. Къ., Ам-щокъуэ Ф. Къ., Апажэ А. Къ., Аттаев Ж. Ж., Ахъуэхъу Т. Б., Быкъыш Р. Хь, Берд Хь. А., Быф А. Ж., Геляхов А.С., Геккиев З.Д., Говоров С. А., Губин Г. С., Дэзмыхь Къ. ФІ., Жанатаев С.А., Залиханов М. Ч., Зумакулов Б.М., Иуан П. М., Къанокъуэ А.Б., Канунников А. Д., Кърдаря М. Н., Къэрмокъуэ Хь. М., КІуэкіуэ Ю. А., Къумахуэ М. Л., Нэхущ З. А., Опрышкэ О. Л., Рахаев А. И., Родинэ В. С., Сэхъурокъуэ Хь. Хь., Тау П. Къ., Тхьэгъэзит Ю. М., Ульбашев М. М., Федченкэ Л. М., Хьэщхъуэжь А. Б., Хьэіупэ Дж. Къу., Хьэфіыціэ М. М., Хъубий М. Б., Щхьэгуэш А. Л.

Апхуэдэ пфІэкІуэдыну хьэлъэщ

Дирижёр ціэрыіуэ, Шостакович Дмитрий и ціэр зезыхьэ Санкт-Петербург филармонием и художественнэ унафэщі, СССР-м и ціьхубэ артист Темыр-кьан Юрэ и фэепль пэкіу дыгьуасэ КъБР-м и Музыкэ театрым щекіуэкіащ. Республикэ унафэщіхэр, щэнхабээ, гъуазджэ, жылагъуэ лэжьакіуэхэр, депутатэр, Налшык къалэм дэсхэр абдеж щызэхуэсат ціыхушхуэм и фэеплъым пщіэ хуащіу.

ПЭКІУМ къекіуэліахэм захуигъэзащ КъБР-м щэнхапотитит менуэпіахэм захуні вэзащ къвіт-ты щэлка-базмкіз и министр **Къумахуз Мухьэдин.** Абы жиіащ къаіэрыхьа хъыбар гуауэр ціыхухэм зэрызыхащіар, урысей, дунейпсо щэнхабзэм хэщіыныгъэшхуэ игъуэ-

тауэ къызэрилъытэр. - Апхуэдэ дирижёр Ізээ ціыхухэм илъэси 100-м зэ къахэкіыу аращ. Темыркъан Юрэ сыт и лъэныкъуэкіи ціыхушхуэт: и Іззагъэм къмщынэмыщіа, гушыіэ дахэ хэлъымкіи абы къыпэхъун щыіэтэкъым. Ціыхугъэшхуэ зыхэлъ, къызэрыгуэкіыу къыббгъэдэт ціыхут ар, - къы-хигъэщащ министрым. - Сэ срогушхуэ ар къэсціыхуну, хигъэщащ министрым. - Сэ срогушкуэ ар къэсціыхуну, и Іыхыпыхэм, ныбжьотьухэм, лэжьотьухэм зэрахущытар тхылъым къизджыкі мыхъуу, сэ езым ахэр си нэкіэ слъагъуну Іэмал сызэриіам. Абы Къэбэрдей-балькъэр щіынальэр фіыуа ильагъурт, ильэс къэси къэкіуэжырти, зыхуэзэша и лъэпкьэгъузэм защимыгъэнщіу яхэтт. КъБР-м и Правительствэм комиссэ къызэригьэпэщащи, республикэм и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек абы и пашэу Санкт-Петербург кіуэнущ ар щыщіальхьэкіэ. Дирижёр ціэрыіуэр мызэ-мытізу зи утыку ита къэрал филармонием щэкіуэгъуэм и 5-м Темыркъан Юрэ иужьрей гъуэгуанэм щытрагъэува-гущ, Цівху захуэу, зыми зэран хуэмыхму ар дунейм нуш. ЦІыху захуэу, зыми зэран хуэмыхъуу ар дунейм тетащи, Ахърэт нэху Тхьэм кърит. Дэри ар зыщымы-гьупщэн, абы и пщірэ зыіэтыфын льэпкъ дищі. Къызэхуэсахэм удз гъэгъахэр ягъэтіылъащ Темыр-

къан Юрэ и сурэтым деж икіи куэдрэ зэхэмыкіыжу зэ-хэташ. А дакъикъэхэм ціыхухэр, дауи, я гукъэкіыжхэм зэщіиубыдат, ауэ зыбжанэм делъэіуащ я гупсысэхэм-кіэ къыддэгуэшэну.

Шэнхабзэм и лэжьакІуэхэм я профсоюзым и Къэбэрдей-Балъкъэр комитетым и унафэщі, УФ-м щіыхь зиіэ и артисткэ **Дау Марьянэ** къыджиіащ: «Нобэ икъу-кіэ махуэ гукъутэщ. Ди Хэку щэнхабзэми дуней псом

мы унэтіыныгъэм телажьэу тетхэми хэщіыныгъэш-хуз ягъуэтащ. Ціыхубэр дунейм тетыхукіэ Темыркъан Юра и лъзужьыр яджу, и ціэр къраіуэу, абы къигъэна и лэжьыгъэмрэ зэфіэкіымрэ яфіэтелъыджэу тепсэ-льыхыу къекіуэкіыну къызолъытэ. Алхуэдэ щіалэ ди лъэпкъым къыхэкіауэ зэрытіэщіэкіар ди гум къоуз. Нэгъэсауэ адыгэліт жысіэфынущ абы щхъэкіэ. Ар си гум къызэринэнур талант бгъэдэлъам и закъуэкъым, атіэ адыгэбээ хъабээ іурылъу, шэрыузу и анэдэлъхуб-ээм ирипсэлъэфу зэрышыгари куэд и уасэш. Умызэм ирипсэльэфу зэрыщытари куэд и уасэщ. Умы-гьэщ!агъуэу къанэртэкъым нэгъуэщ!ыбэзк!э зы пса-льэ къыхимыгъахуэу и анэдэлъхубээмк!о дахэу къы-зэропсальэр. И лэжынгъэмрэ !ззагъэмрэ ар лъагзу зэропсалъэр. И лэжыыгъэмрэ Іззагъэмрэ ар лъагэу яІзтами, дуней псом кышцальыгэми, абыхэм къакъуз-ушукуківу Юрэ зэи лейуэ зищіынутакъым — щэныфіэт, гъзсэныгъэшхуэ бгъэдэлът. Иужьрейм теухуауэ мыри вжесІэфынущ: ар и анэм бгъэдэсу зымылъэгъуар куэдым хэкІыжауэ къызолъытэ. КъэкІуэжа иужькіз, зы дакъикъэ анэм и Іэр абы иутІыпцыртэкъым, псальит жиlауму, и Іэм ба хуищіырт. Ар псори зи фіыщіэр анэрат, икъукіз гъзсэныгъэшхуэ яхилъхьэфат абы Темыркъан ээкъуэшхэм. Темыркъаным зэи щхьэх ищіакъым, зэпымыруэ зыщымысхьыжу лэжьащ. И зэфіэкіыр, и Іэщіагъэр нэхъыбэм ябгъэдилъхьэм фізфіу, щіалэгъуалэ куэди игъэсащ. Ди гум щіохьэ мы хэщіыныгъэр, иджыри къытщхьэщытыжам сыт хъунт, жыдоіз. Абы и Ізукьыр мыкіуэдыжынщ. Алхуэд цільухэр закъузтіакъуэщ. Темыркъан Юрэ и ціэр сыт щыгъуи ди япэ итынущ, абы анэдэлъхубзэмрэ сыт шыгъуи ди япэ итынуш, абы анэдэлъхубзэмра щэнхабзэмрэ фіыуэ зэрилъэгъуар ди дежкіэ щап-

УФ-м и цІыхубэ артисткэ, ГъуазджэхэмкІэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым и профессор Гъэсашэ Наталье: «Мы дакъикъэхэм ди гум щыщіар къэјуэтэ-тууейщ. Темыркъан Юрэрэ сэрэ фіы дыдэу дызэхущытт. Ар Къэбэрдей-Балъкъэрым къыщыкіуэжым, удытт. Ар тьвооэрдей салькы эрий кызыдыуулын, фыуу ильагъу псоми ящізупщіэрт, зэи гульытэншэ дищіыртэкъым Бэгьуэтыж Светланэрэ сэри. Ауз, ди жагъуэ зэрыхъунщи, иужьрей илъэситіым апхуэдэ Ізмал димыізурэ екіуэкіат. Икъукіз дыхуэныкъуэнущ, апхуэдэ ціыху пфіэкіуэдыну хьэлъэщ».

Сурэтыр Къарей Элинэ трихаш.

Дунейм ехыжащ дирижёр ціэрыіуэ Темыркъан Юрэ, хэщіыныгьэшхуэ дгъуэтам хуабжьу дронэщхъей. Ар

Дунейм ехыхащ дирижёр ціэры у Темыркъан Юрэ, хэщівныгь эшхуэ дгъуэтам хуабжыу дронашхъей. Ар зэрыщымы ізжым и хъыбар гуауэм си гур хигъэщіащи, нэщхъей гъуэм и ткіыбжьым си бгъэгур къресыкі. Темыркъан Юрэ музыкэ дунейм щынахъыфіхэм, зыхуэбгъада хъун щымы ізхэм ящыщт. Абы и макъамэ захахыкі эмрэ и і заагъэмкіз игъэгушхуэрт дунейм и къуэгъэнапіз куздым щыпсау и лэжьэгъухэмрэ и творчествэр фіыуэ зылъагъуэхэмрэ, гъуэгугъэльагъуэ яхуэхъурт. И унафэ щізту иригъэгъэзащія макъамэхэм игу-и псэ зэрыхилъхьэм я фіыгъэкіз нота къэс апхуэдизкіз зыхэпщіэрти, а макъамэхэр тъащіям и симфоние хъурт. Темыркъан Юрэ дунейм и ут нэхъ инхэм къыщигъэлъэгъуа ізаагъэмкіз ізужь мыкіуэдыжын къигъэнэн хузэфізкіаш. Чайковский, Рахманинов, Шостакович сымэ хуэдэ ціыху зэчицифізээм я іздакъэщізкіхэм я куу-уагъыр Темыркъаным и дирижер ізаагъэм и фіыгъэкіз «къызэкіуэціыха» хъуащ. Юрэ макъамэм и јукіз зэмылізужьыгъуэхэр зэіуищэурэ къигъэщі дуней телъиджэм ар зэхэзых дэтхэнэри къэгъазэ имыізу дихьэхырт. Ізаагъ ин, зэфізкі гъэщіэгъуэн зыбгъэдэлъа Темыркъан Юрэ и ціэр дирижер нэхъыфіхэм яхэту музыкэм и тхыдэм къыхэнащ. тхыдэм къыхэнаш.

Темыркъан Юрэ зэи ди гум ихунукъым, абы и Ізужьыр музыкэр фІыуэ зылъагъуу къызыгурыІуэхэм я къару темпарькаел торо ээл ди гум ихупуктым, алы и таужын музыкар фыуа зыл мигъэхэрапа ирехъу. Дирижерым и унагъуэм, благъэ-Іыхълыхэм я гуауэ хьэлъэмкІэ сахуогузавэ.

Темыркъан Юрэ и симфоние уахътыншэр щІэмычэу дунейм щреly

ТАУ Пшыкъан.

экономикэ щІэныгъэхэмкІэ доктор, УФ-м щІэныгъэхэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ

Дирижёр гъуазджэр лъагапіэщіэм нигъэсыфат

Дунейпсо, урысейпсо, адыгэ щэнхабзэм хэщІыныгъэшхуэ игъуэтащ, иджырей лъэхъэнэм и дирижёр, музы-

дунейног, урысчиног, двы э щаласээм ладынын залаууэ ин бузгаш, иджырчи лыхызлым и дирижер, музы-кант щаджаща Темыркъан Юрэ Хьэту и къуэр дунейм зэрехыжам къыхэк!ыу. Абы къигъэщ!а гъуазджэр зейр адыгэхэм, Урысейм я закъуэтэкъым, ар зызыужьа дуней псом я хъугъуэф!ы-гъуэт. Гухэхъуэ къуитырт, телъыджэ къигъэщ!ырт ик!и дахагъэр зыхыуигъащ!эрт. Темыркъан Юрэ дунейпсо ди-

рижёр гъуазджэр лъагапіэщіэм нигъэсыфащ. Маэстрэ лъапіэ! Уи зэчий гъуэзэджэр, зэфіэкі лъагэр, жыджэрагъ лъэщыр, уи акъылыфіагъэмрэ уи ціыху щіыкіэ дахэмрэ и гъусэжу, адыгэм ди щэнхабзэ, укъызыхэкіа лъэпкъым и хабзэ нэхъыфіхэм къыгуэхыпіэ имыіэу зэрепхам іэмал къыдет гъащіэр махуэшхуэ къытщызыщі, зихуэдэ щымыіэ макъамэ телъыджэр ди къулеягъэшхуэ нэхъыщхьэу зэрыщытыр дрипагэу жытіэну. Щіэныгъэхэмкіэ Урысей академием и Къэбэрдей-Балъкъэр щіэныгъэ центрым Гуманитар къэхутэныгъэхэм-

кlэ и институтым и лэжьакlуэхэр, уи талантым дихьэх цlыху мелуанхэм я гъусэу, мэ́щыгъуэ Тхьэм ахърэт нэху къуит! Жэнэткlэ уи псэр Тхьэм игъэгуфlэ!

Гуманитар къэхутэныгъэхэмкіэ Къэбэрдей-Балъкъэр институтым и унафэші, профессор

ГъуэгуфІхэр нэхъыбэ мэхъу

AALIS ITCARES

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек хэтащ УФ-м и Правительствэм Щіыналъэхэм зегъэужьынымкІэ и комиссэм и Президиумым и зи чэзу зэіущіэм. Видеоконференц Іэмалкіэ ар ириэкіуэкіащ вице-премьер Хуснуллин

ЗЭІУЩІЭМ щытепсэлъыхьащ псэупіэ, гъуэгу ухуэныгъэхэмрэ щіыналъэм зыхуигъэувыжа къалэнхэм и бюджетыр тегуэшэн Іуэхумрэ.

Зытепсэлъыхьыпхъэхэм къызэхуэсахэр щыгъуазэ ящІащ УФ-м ухуэныгъэ Іуэхухэмрэ псэупіэ-коммунальнэ хозяйлузхухэмрэ псэулгэ-коммунальнэ хозий-ствэмкіэ и министр Файзуллин Ирек, Федеральнэ гъуэгу агентствэм и уна-фэш Новиков Роман, УФ-м Финанс-хэмкіэ, Транспортымкіэ и министер-ствохэм я ліыкіуэхэм, щіыналъэ уна-

Къэбэрдей-Балъкъэрым дызэрыт ильасым щаутыпцыну я мурадщ ящіащ метр зэбгъузэнатізу мин 400-м программэр гъэзэщізным и ужь итхэщ. псэупізу метр зэбгъузэнатіз мин 525-рэ. нас. Псэупізхэм я хъуреягъкіз инфра- Гъуэгу хуўэныгъэхэм я гугъу пщіымэ,

упізу метр зэбгъузэнатіэ мин 525-рэ. нэс. Псэупіэхэм я хъуреягъкіэ инфра- Гъуэгу ухуэныгъэхэм я гугъу пщіымэ, илъэсым и мазибгъум хьэзыр структурэр зэрызэрагъэпэщ «Стимул» Урысейм и Гъуэгу зэрыіыгъ нэхъыщхьэм

и проектым КъБР-м пхыкІ гъуэгуи 9, ки-лометр 314-рэ я кІыхьагъыу, хагъэхьэну я мурадщ. Абы и фІыгъэкІэ, Урысейм и гъуэгу псори зэпымыууэ зэпъэlэсу къа-тъэщхъэпэфынущ. Республикэм и гъуэ-гухэм ящыщу процент 75-р зыхуей хуз-закІэщ. Абы хеубыдэ автомобиль на-

закІэщ. Йбы хеубыда автомобиль нахъыба щызэтрихьзу къалъыта Налшык Май - Прохладна - Елъхъуэт гъуэгур. 2026 гъз пщІонда километр 16,6-ра хъу Аргудан - Александровскэ гъуэгур, километри 6 хъу Дей-Курп Ищхъэра - Осетие Ищхъэра - Алание гъунапкъз гъуэгур, километри 8,1-ра хъу Малка - Ингушли къуз гъуэгур, километри 3,2-ра хъу Новопавловск - Прохладна - Мэздэгу гъуэгур, километри 3,5-ра хъу Налшык - Май гъуэгур, къинэмыщІауа, Тэрч и хъуреятъкіа екіуэкі километритыр зајузалащя ящіынущ.

рені вкіз ектуят километритівір затуза-пац яцівнущ. Алхуэдэ щівкізу, Къэбэрдей-Балъ-къэрым щівналъэ мыхьэнэ иізу ит, УФ-м и Гъуэгу зэрыівігъ нэхъвіщхьэм хиубыдэхэм я процент 75-р зэрыщытыпхъэм хуагъэкІуэнущ.

• Палестинэ-израил зэпэщІэтыныгъэ

ДэІэпыкъуныгъэр ягъэхьэзыр

КъБР-м и Іэтащхьэм ищІа къбът-м и танджъэм ищта унафэкіз, ди республикэм къыбгъэдэкіыу Газэ секто-рым щыпсэухэм хурагъэшэ-нущ тонн 20. Абы хэльщ ціыхур зыхуеинкіз хъуну хьэпшып ціыкіуфэкіухэр, щыгъынхэр, ерыскъы, хущ-

зэрыдунейуэ гумэш палестинэ-израил зэпэщІэтыныгъэм, ар кІуэ пэтми къызэрызэщІэплъэм, махуэ къэс хэкІуадэ цІыху лажьэн-шэхэм - сабийхэм, цІыхубзхэм, шэхэм - саоиихэм, цыхуоэхэм, зи ныбжь хэкіуэтахэм - я бжыгьэм зэрыхэхъуэм. Палестинэр къаухъуреихьауэ дэІэпы-къуныігьэ хуэныктуэ ціыхубэм псыр, ерыскъыр, хущхъуэр, уэздыгъэр, хуабэр иратыр-къым, ціыхугъэ пщалъэм къимытіасэ хъэкіэкхъуэкіагъэ

кІэпъызэрахьэ ЩІы хъурейм цІыхуу тетыр КъуэкІыпІэ Гъунэгъум щекіуэкі гузэвэгъуэм кіэлъо-плъ, псэзэпылъхьэпіэм ихуа

ціыху мамырхэм ядогузавэ, я гуіэгъуэр гурэ псэкіэ дагуэш. ЗэрытщІэщи, палестинэ-из-раил зэпэщІэтыныгъэр жыжьэ къыщежьэ Іуэхущ. Ар политикэ икіи дипломатие Іэмалхэм-кіэ фіэкіа зэрызэфіэпхын хэкіыпіэ щыіэкъым. Дэ зэпэщІэтыныгъэм хэт лъэныкъуэ псори къыхудоджэ Іэщэр ягъэтыльу зэрызэгурыіуэн гьуэгу къальыхъуэну, лъыгъажэр ягъэувыізу екіуэкі гузэвэгъуэм акъыл бзыгъэкіз хэплъэну, гъэру яубыдахэр къаутыпшыжыну, къэхъугъэм эрамы, гъэубгъуу зэрагъэужьыхыным

хущІэкъуну. Кавказым щыпсэу лъымэнхэр уэрамым къыды-хьэну, кхъухьлъатэ телъэтыкІыпІэхэр яубыдыну, хэгъэ-гум щыпсэу журтхэм я бийуэ къэувыну къыхураджэу щ1эхъуэхэкІхэмрэ Іэмэпсымэхэмрэ. медицинэ

МЫЗЫГЪУЭГУКІЭ ирагъашэ съунум хуэдиз ягъэхьэзырауэ араш.

Ар Урысей Федерацэм Зыхъумэжыныгъэ ІуэхухэмкІэ,

къызэрымыкlуэ щытыкlэмрэ абы къиша гузэвэгъуэр гъэ-зэкlуэжынымкlэ и министерствэмрэ къэоэрдей-Балъкъэр Республикэм ис Муслъымэн-эм я дин ІуэхущІапІэмрэ зэгъусэу къызэрагъэпэщауэ аращ. ствэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэр

Дунейпсо Адыгэ Хасэм цІыхухэм **ЗЭРЫЗАХУИГЪАЗЭР**

гъэстакІуэхэр къызэрызэщІэрыуам теухуа хъыбархэр иужьрей махуэхэм псоми зэхыдох. Гу лъывэдгъэтэнут динкіэ ціыхухэр зэхэгъэж зыщі, ахэр зэпэщІэзыгъэувэ Іуэхугъуэхэр зэрызэгъэпэщам, абы и къуэпсхэр хамэ къэралхэм къызэрыщежьэм. Дэнэ щІыпІэ къыщымыхъу-

ми, зыщыщ лъэпкъкіэ е зэри-хьэ динкіэ ціыхубэм я зэхуакум къаугъэ къыдэхъуэныр икІи зэпэщізувэныр къагъэхъункіз Іэмал зимыіз іуэхущ, абы

пэщіэтыни хуейщ. Урысейм щыпсэу лъэпкъ-хэмрэ журтхэмрэ илъэс Іэджэ хэмрэ журтхэмрэ ильэс гэджэ льандэрэ къызэдогъуэгуры-кlyэ, зэгурыlуэрэ зэдэlуэжу къызэдокlуэкl. Кавказ Ищ-хъэрэм и щІыдэлъху лъэпкъхэм цІыху зэхэгъэж зэра-мыщІыр къигъэлъэгъуащ Хэку зауэшхуэм и лъэхъэнэм нэмыцэ зэрыпхъуакІуэхэм яубыдыгъа Ленинград къалэм щыщ журт сабий 30-м щІигъур Къэрэшей-Шэрджэсым хиу-быдэ Беслъэней къуажэм дэс адыгэ унагъуэхэм зэрызэтра-

Адыгэхэр (шэрджэсхэр) щІы хъурейм щикъухьа хъуа лъэпкъщ. Ахэр щопсэу Израиль къэралыгъуэми. Ди льэпкээгъухэм пщіэ къы-хуащіу, къалъытэу, я бзэрэ щэнхабзэкіэ къыхуэсакъыу зэрыщытыр зымыщіэ щыіэ-

Дэ ди лъэпкъэгъухэр къыхудоджэ, псоми хуэмыдэу ди щалэгъуалэм захудогъазэ, шыlэныгъэ зыхэфлъхьэну, екіуэкі іуэхум акъылкіэ фыб-гъэдыхьэну. Лъэпкъхэр зэпэщіэзыгъэувэ

щіэгъэстакіуэхэм зыкъевмы-гъэгъапціэ, абы къыхэкіыну нэщізбжьэр зэгъэзэхуэжы-гъуафіз хъунукъым. Къэрал хабзэхэр къызэпызыуд Іуэху-гъуэхэм защыфхъумэ - абы Кавказ Ищхъэрэ щІыналъэм щыщыІэ мамыр щытыкІэр къагъэтІэсхъэнкІэ хъунущ.

Палестинэ-израил зэпэщІэтыныгъэм зи Іыхьлы хэкІуэдахэм дадощыгъуэ. Къаугъэм и ягъэкіэ лъэныкъуитіым щы-щу уіэгъэ зытехуахэмрэ фэбжь хьэлъэ зыгъуэтахэмрэ гурэ псэкІэ дадогузавэ

Дунейпсо Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ **Сэхъурокъуэ Хь. Хь.** КъБР-м и Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ **ХьэфІыцІэ М. М.** АР-м и Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ **Ліымыщэкъуэ Р. М.** КъШР-м и Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ **Шэрджэс А. Ф.** Мэздэгу Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ **Факъуэ Р. Б.** Шапсыгъ Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ КІэкіыхъу М. Хь

«Алан» балъкъэр жылагъуэ зэгүхьэныгъэм цІыхубэм **ЗЭРЫЗАХУИГЪАЗЭР**

Лъэпкъ зэмылізужьыгъуэхэм къахэкіа икіи дин зэхуэмыдэхэр зезыхьэ ціыхухэр зэрызэкъуэтымкіэ, я зэхуаку дэлъ зэныбжьэгъугъэр зэрахъумэмкlэ, Іыхьлыгъэм лъапіэныгъэ зэрыратымкіэ ди щіыналъэр - Къэбэрдей-Балъ

къэрыр - зихуэдэ щымыlэу гъэщlэгъуэнщ. Палестинэ-израил зэпэщlэтыныгъэм и мафlэ бзийр Къуэкlыпlэ Гъунэгъум и мызакъуэу, щыпіэ жыжьэхэм нэсащ, дин зэхэгъэжыр лъабжьэ зыщі щіэгъэстакіуэхэми я мурад бзаджэхэм гъунэгъу яхуищіащ. Ди жагъуэ зэры-хъунщи, ар Кавказ Ищхъэрэ щіыналъэми къэ-сащ. Хамэ къэралхэм щыіэ экстремист центрхэр щІэх-щІэхыурэ ди лъэныкъуэкІэ къоплъэ,

ди деж щыщы і э щытык і эр зэрыу эзэры б гящіынуи хущІокъу. Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу ди хэкуэ-

къвозруден-валъкъэрым щылсэу ди хэхуэ-гъухэр къыхудоджэ лъэлкъ икіи дин зэхэ-гъэжыр къызыхэкі къаугъэхэм зыщахъумэну, Урысей Федерацэм и хабэзхэм тетыну. Апхуэдэу дыщытмэщ Урысейм и политикэр нэ-су щыдихыфынур, абы и дэ!эпыкъуныгъэ хуэныкъуэ лъэпкъхэм щалъэ!эсыфынур.

«Алан» балъкъэр жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Совет нэхъыщхьэм и унафэщіым и къалэнхэр зыгъэзащіэ ЖАБОЕВ Ж. С.

ЩІэныгъэ гуэдзэн щрагъэгъуэткІэ

КъБР-м и Правительствэм и Унэм республикэм и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек иджыблагъэ щригъэкіуэкіа зэхуэсым щы-тепсэлъыхьащ щіэблэм щіэтепсэлъыхьащ щіэблэм щіэныгьэ гуэдээн щрагъэгъуэт ізнатіэр, щіалэгъуалэм яхуэгъэза политикэр, а ныбжьым итхэр мыхъумыщіагъэм щыт хъумэным екъэліа Іуэхугъуэхэр нэхъри егъэфіэкіуэным. Зэіущіэм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщі Мусуков Алий, КъБР-м и Ізта-щхьэм и Администрацэм и Унафэщі Къуэдзокъуэ Мухьэ-мэд, къаіэта Іуэхухэр зэхьэліа министерствэхэм я пашэхэр.

ЕГЪЭДЖЭНЫГЪЭР, щэнхабзэр, спортыр егъэфlэкlуэным яхуэгъэзауэ ди республикэм иужьрей илъэсхэм щагъэзащlэ лъэпкъ проектхэм я фІыгъэкІэ а ІэнатІэхэм зыужьыныгъэшхуэ ягъуэтащ, ІэмалыфІхэри щы-

шыІэ хъуаш. НыбжыышІэхэмрэ щалэгъуалэмрэ я процент 70-м щигъур мы зэманым йокіуаліэ щізныгъэ гуэдзэн щра-гъэгъуэт, я зэфізкіхэм щыха-гъахъуэ гупжьей зэмылізужьы-

гъуэхэм. КІуэкІуэ Казбек и псалъэм къызэрыхигъэщамкіэ, ди республикэм мы лъэхъэнэм а унэтіыныгъэхэмкіэ щызэтраублэ Ізнатізщізхэм Ізмал нэхъыбэж-хэр яізнущ щіыналъэм къитаджэ щіэблэм нэхъри зегъзу-жьынымкіэ. «Мыхьэнэшхуэ жынымкіэ. «мыхьэнэшкуэ иющ ныбжььщіржэр а Іэнатіэхэм нэхъ жыджэру ешэліэным, абыхэм зэрадэлажьэ мардэхэми адэкіи зегъзужыным. Іуэху зехьэкіэщірхэр шызэтраубла гъуазджэмкіэ щызэтраубла гъуазджэмкіэ школхэм, щэнхабээмкіэ унэхэм, спорт уардэунэхэм, щіалэгъуаль јуэхущіапіэхэм щрагъэкіуэкі псори зыхуэунэтіар щізблэм, щытыкіэ гугъум ихуахэри яхэту, ябгъэдэлъ щізныгъэмрэ зэфіэкіхэмрэ адэкіи хэгъэхъуэнырщ», кызыигъэбелджылыкіащ абы. Республикэм и ізтащхьэм унатыныгъэхэри жызтыныгъэхэр нэхъри щіатъэхэр кіуэкі лэжыгъэхэр нэхъри щіагъэхуэб-

жьыгъэхэр нэхъри щіагъэхуэб-жьэну, щіэныгъэ гуэдзэным и Іэнатіэхэм яіэ Іэмалхэр шэщіауэ къагъэсэбэпурэ.

Чэщанэм и плъыфэхэр

Налшык щыІэ те-Налшык щыІз телечэщанэр щхъуэкіэплъыкіэ дахэу зэщіэблэнущ Ціыхубэм
я зэкъуэтыныгъэм и
махуэм. Абы чэзууэ
къытридээнущ Урысей Федерацэмрэ
Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ я ныпхэр. Рестубликэм и ціыхухэр публикэм и цІыхухэр абдеж къыщеджэфынущ «ЩэкІуэгъуэм и 4-р ЦІыхубэм я зэкъуэтыныгъэм и махуэщ!» псалъэхэм.

НАЛШЫК щанэр - щІыналъэ телевиденэмрэ радиомрэ яйщ. Бжыгъэм тет эфир телевиденэм ка-нал 20 къегъэлъагъуэ.

Телечэщанэр плъы-

Гелечэщанэр плъы-фэ куэду пыбгъанэ, щіэщыгъузу зэщіэбгъаблэ, теплъэ гуэрхэр къыщыбгъэлъагъуэ хъун хуэдэу ящіащ 2022 гъэм. Ар къэбгъаблэ мэхъу плъыфэ зэхэлъ мин 17-м тету.

Цівхубэм я зэкъуэтыныгъэм и махуэм ирихьэлізу Останкинэ те-лечэщанэм роликхэр къигъэлъэгъуэнущ ВДНХ-м къыщызэіуахы-ну «Россия» гъэлъэгъуэныгъэм теухуауэ. Къэбэрдей-Балъкъ́эрым абы щигъэлъэгъ́уэнущ и ехъу́лІ́эныгъэхэр

Ныбжьыщ Іэхэр ягъэпажэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парла-ментыр илъэс 30 зэрырикъум и щІыхькІэ Налшык къалэм махуищкіэ щызэхэта, Художественнэ гимнастикэмкіэ «Горные ласточки» ХІ зэпеуэр щэкіуэгъуэм и 2-м зэхуащіыжащ. Абы текіуэныгъз къщызыхьа спортсменкэ ныбжьыщізхэр щагьэпажащ «Къзбэрдей-Балъкъэрым и гуп къыхэхахэр спортым щыхуагъэхьэзыр центр» къэрал Іуэхущіапізм.

ГИМНАСТКЭХЭМ ехъуэхъуну Іуэхум зыкърагъэ-хьэлІат республикэм и хабзэубзыху орган нэ-хъыщхьэм и Унафэщ **Егоровэ Татьянэ**, абы и къуэхышджыми инафэщі сторова татына, аоы ик куз-дзэ, олимп чемпион **Къардэн Мурат**, КъБР-м и Парламентым Физическэ щэнхабээмкіэ, спор-тымра туризмэмкіэ и комитетым и унафэщі **Бэрз-**г**ъун Арсен**, Егьэджэныгьэмміэ, щіэныгьэмрэ шіалэгьуалэм я јузхухэмкіэ комитетым и унафэщі **Емуз Нинэ**, Къэбэрдей-Балъкъэрым художественнэ гимнастикэм зыщезыгъэужьа **Перхичевэ Ната** лье сымэ.

Зэхьэзэхүэм шытекІуахэр ягъэлъэпІэн и пэ. Егоова Татьяна псалъв гуапакіз захуигъвзащ спорт-сменкээми, адэ-анэхэми, абыхэм я гъзсакіуэхэ-ми, зэпеуэм и къзпщытакіуэхэми. «Псоми къыздаіыгъыну къыщіэкіынщ мы зэпеуэр икъукіэ дахэу, гукъинэжу зэрекіуэкіар жысіэмэ, - къыхигъэщащ абы. - Мы іуэхугъуэм щіынальэм и спорт гъащіэм дежкіэ мыхьэнэшхуэ иіаш. Абы къыхэкіыу фіышіэ хуэсщІыну сыхуейт ар къызэгъэпэщыным зи гуа

щіз хэзылъхьа дэтхэнэми. Ныбжьыщізхэм я зэ-фізкіыр дымыгъэщізгъуэн тлъэкіакъым икіи дэтхэнэми и зыкъэгъэлъэгъуэкlэм ди гур ихьэхуащ. Мы спорт лізужьыгъуэм хыболъагъуэ гъуазджи, щэнхабзи, гъэсэныгъэ дахи. Псом хуэмыдэу тфіэ-гъэщіэгъуэну дакіэлъыплъащ мы Іуэхум япэ лъэбакъузхэр щызыч ціыкіухэм. Сызэреплъымкіэ, мы зэпеуэр абыхэм щіэдзапіэфі яхуэхъунущ, шэчи къытесхьэркъым текіуэныгъэ куэд яізу дэтхэнэми и ціэр иджыри мызэ-мытізу зэрызэхэтхынум. Дауи, текіуэныгъэр псоми къахьакъым, ауэ мы зыр вжесізну сыхуейт: ехъулізныгъэм ущыльзіосыр мис апхуэдэ лъэпощхьэпохэм ущыщхьэпрыкіы-

фырш».
«Горные ласточки» XI зэпеуэм текlуэныгъэ къы-щызыхьахэм щ|ыхь тхылъхэр, медалхэр, КъБР-м и Парламентым и кубокхэр иратыжаш. Къызэра-гъэлъэгъуамкlэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и гупым дамыгъэ нэхъыбэ къахьэхуащ. Абы хэтащ Кавказ Ищхъэрэм и щІыналъэхэм къищынэмыщІа, До-нецк Республикэм щыщ ныбжьыщІэхэри. Псори зэхэту зэхьэзэхуэм къызэщІиубыдащ спорт-сменкэ

3303-и ціигъу. 39)ущізм и кізм зэпеуэм и къэпщытакіуэ нэ-хъыщхьэ Коротковэ Наталье КъБР-м и Парламентым и Унафэщіым зэпымыууэ гулъытэ къазэрыхуи-щіыр къыхигъэщри, фэеплъ дамыгъэ тыгъэ хуи-

БАГЪЭТЫР Луизэ.

Мы махуэхэм

Щэкіуэгъуэм и 4,

+Урысейм щагъэлъапІэ ЦІы хубэ зэкъуэтыныгъэм и махуэр + 1742 гъэм Черкасский Алексей

 ти42 гъзм черкасский Алексей (адыгалщ) дунейм ехыжащ.
 1942 гъзм къалъхуащ тхыдэ щізныгъэхэмкіэ доктор, КъБКъУ-м и профессор, КъБР-м щізныгъэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, Къэбэрдей-Балькъзжьакіуэ, Къэбэрдеи-ьалькья рым и Къэрал саугъэтым и лау

рым и къэрал саугъэтым и лау-реат Думая Хъэсэн. Дунейм и щытык!энур «родоda.yandex.ru» сайтым зэ-ритымк!э, Налшык пшэр техьэ-тек!ыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 15 - 17, жэщым градуси 8 - 11 щыхъунущ.

Щэкіуэгъуэм и 5

+Урысейм Дзэ тlасхъэщlэхым и махуэр щагъэлъапlэ +1867 гъэм къалъхуащ къэрал

лэжьакіуэ, полковник, 1910 - 1917 гъэхэм Налшык округым и уна-фэщіу щыта **Къылышбий Сулъ**-

ттаноэч. + 1942 гъэм къалъхуащ сурэ-тыщ!-график Къып Мухьэмэд. + 1947 гъэм къалъхуащ меди-цинэ щ!аныгъэхэмк!э доктор, профессор, Истамбыл щы!э

Адыгэ Бзылъхугъэ Хасэм и гуащэ **Шурдым Гюнсел**. +1977 гъэм къалъхуащ УФ-м

шурдым гонсел. + 1977 гъзм къалъхуащ УФ-м спортымкіз щіыхь зиіз и мастер, 2004 гъзм Афины щекіуэкіа Олимп джэгухэм дзюдомкіз жэз ".... дзюдомк медалыр къыщызыхьа **Хьэсэнбий**.

Дунейм и щытыкіэнур

дупсим и щеневлитур «родоба-уалdех.ги» сайтым зэритымкіз, Налшык пшэр техьэ-текіыу щыщытынущ. Хуабэр ма-хуэм градус 13 - 16, жэщым граду-си 8 - 9 щыхъунущ.

Щэкіуэгъуэм и 6,

+Дыкъззыухъуреихъ дунейм и хъугъуэфіыгъузхэр зауэ щекіуэкіым деж къэмыгъэсэбэпыным и дунейпсо махуэш. + 1936 гъэм къапъхуащ уэрэджыакіуэ, УФ-м щіыхъ зиіэ и артист Пащіз Ахьмэд.

◆ 1953 гъэм къалъхуащ филологие щізныгъэхэмкіэ доктор, КъБКъУ-м и профессор, ЩІДАА-м и академик **Быж Зарэ**.

Дунейм и щытыкіэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэтекІыу шышытынуш. Хуабэр махуэм градус 20, жэщым градус 12 щыхъунущ.

+ 1917 гъэм Урысейм шек І уэк Іаш

Жэпуэгъуэ революцэшхуэр. ◆1928 гъэм Къэбэрдей-Балъ-

↑ 1928 гъзм къзгозрдеи-талъ-къзрым лэжьэн щыщ|идзащ Акъбащ ГЭС-м. + 1914 гъзм къалъхуащ адыгей усак|уэ Ехъул|з Сэфар. + 1924 гъзм къалъхуащ усак|уз, журналист Щоджэнц|ык|у Нурий. + 1930 гъзм къалъхуащ техникэ ш|аныгъзхэмк|з локтор

шІэныгъэхэмкІэ доктор. щізны взямкіз доктор, КъБКъМУ-м и профессору щыта, УФ-ми КъБР-ми щізныгъэхэмкіз щіыхь зиіз я лэжьакіуэ **Быгуз** Хьэзрэталий.

* 1935 гъэм къалъхуащ усакіуэ, УФ-м щэнхабзэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ **Къэжэр Пётр**.

◆ 1938 гъэм къалъхуащ усакІуэ курналист, жылагъуэ лэжьакіуэ

іжэдгъэф Борис. ►1942 гъэм къалъхуащ тхакіуэ,

тыцэдж Бейтыггыуац, ткактуа, ткыдэдж Бейтыггыуан Сэфарбий.

Дунейм и шытык!знур

«родод уалдех.ги» сайтым зэритымк!э, Налшык пшэр техьэтек!ыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм грарус 25 - 16, жэщым градус 11 -12 щыхъунущ.

Зыгъэхьэзырар ШХЬЭШЭМЫШІ Изэш.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Мастэр зэрыкІуэм Іуданэри ирокІуэ.

Къущхьэхэ я лъэпкъым дахуогузавэ, Къущхьэ Роберт Пётр и къуэр щэкlуэгъуэм и 3-м зэуэзэпсэу ду-

къущхьэхэ я льэпкъым дахуогузава, къущхъэ Рооерт петр и къуэр щэкгуэгъуэм и 3-м ззуэзэпсэу дунейм зэрехыжам къыхэк lыу.
Абы гъащ!эм, ц!ыхухэм, къызыхэк!а лъэпкъым фэрыщ!агъыншэх ульагъуныгъэшхуэ яхуи!эт, езыхэри гуапагъэк!э къыпэджэжкырт. Къущхъэ Роберт езыр къышалъхуа Аушыджэр къужжэм и мызакъузу, и пщ!эр щыльагэт республикэм и нэгъуэщ! щ!ыналъэхэми, јущагъышхуэ зэрыбгъэдэлъым, лъэпкъ тхыдэм, щэнхабээм, хабээм ф!ыуэ щыгъуазэу, хуэпэжу зэрыщытым къыхэк!ыу. Абы и жэрдэмк!э мызэмыт!эу ирагъэк!уэк!ащ район, республикэ, щ!ыналъэ зэхуаку псапащ!а !узухуэх.эр.
Къущхъэ Роберт лъзужь дахэ дунейм къытринащ гъащ!эм, унагъуэм, благъэ-!ыхълыхэм яхуищ!а гульытэмк!э, абыхэм яхуи!а щытык!э гуапэмк!э ик!и и фэеплъ нэхур дигухэм зэпымыууэ щытхъумэнущ.

Ныбжьэгъу гуп.

Спортым зегъзужьыныр къалэну зыхуагъэувыж

КъБР-м и Парламентым и УнафэщІ Егоровэ Татьянэ иригъэ-кіуэкІа зэlущІэм, «правительствэм хухах сыхьэтым» хыхьэу, щытепсэлъыхьащ «КъБР-м физическэ щэнхабзэмрэ спортымрэ ехьэлІа Іуэхухэр къызэрыщызэрагъэпэщым теухуауэ» КъБР-м и Хабзэр зэрагъэзащіэм

РЕСПУБЛИКЭМ цІыхубэ спортым зэрызыщрагъэужьым, ліэныгъэу яізхэм, узыншагъэкіэ сэкъат зиіэхэм спортымкіэ зэра-дэлажьэм, нэгъуэщіхэми ятеухуауэ къэпсэльащ КъБР-м спор-тымкіэ и министрым и къуэдээ Анаев Аслъэн. Абы къыхигъэщащ иужьрей илъэсым Урысейми дуней псоми спорт Іуэхухэм зэхъуэкіыныгъэшхуэхэр къызэрыщыхъуар, ди спортсменхэр зэхьэзэ-хуэхэм хамыгъэхьэнымкіз ізмал куэд къызэрагъэсэбэпыр. Абы щыгъуэми УФ-м дяпэкіи и мурадщ и щіыналъэхэм дунейпсо мыхьэнэ зиіз зэпеуэшхуэхэр щригъэкіуэкіыну. Абыхэм Къэбэрдей-

Кылысын эки и спортсменхэр зэрыхэтынум егутъуу хуагъэхьэзыр. Къэпсэлъам зэрыжиlамкlэ, «УФ-м и егъэджэныгъэм теухуауэ», «УФ-м и физическэ щэнхабзэмрэ спортымрэ ятеухуауэ» Федеральнэ законхэм япкъ иткіэ, республикэм и спорт Іуэхущіапіэхэр шіэны гъз гуздзэну щыту, гъзсакіуэхэм яіыгъ къулыкъур «гъзсакіуэ-егъз-джакіуэу» ящіаш. Ціыхубэр физическэ щэнхабзэмрэ спортымрэ дегъэхьэхыным

Ціькубэр физическэ щэнхабээмрэ спортымрэ дегьэжьэхыным хуэгьэзауэ ирагьэкнуэк і лэжьыгьэм къыщыгерувыізм, Анаевым жиіащ 2022 гьэм къызэрабжамкіз, илъэси 3 - 79-рэ ныбжьым иту ди щіьнальэм щыгсэум я процент 52,7-р спорт лізужыгъуз гуэным зэрыпыльыр. «Готов к труду и обороне» урысейгос огорт Іуэхум республикэм зэрызьщрагъэужьым и гугъу щищіым, абы кънгьэльэгъуащ 2015 гьэм щегъэжьауз ГТО-мкіз ди щіынальэм спорт Іуэху 350-м щіигъу зэрыщрагьэкіуэкіар. 2022 гьэм ціыху 9133-рэ хэтащ ГТО-м къызэщімубыдэ Іуэхухэм, 5851-м я зэфіэкіым щыхьэт техьуа дамыгьзуача пилати!

жэтащ і 10-м къвізэщімуовідэ іуэхухэм, эхэ1-м я зэфіэкіым щыхьэт техьуэ дамыгь-эхэр иратащ.
Анаев Аслъэн жиіащ министерствэр зэлэжь іуэхугьуэ нэхъыщ-хахэм зэрашыцыр узыншагьэкіў сэкъат зайэхэр физическэ щэн хабээмрэ спортымрэ къыхашэныр. Мы зэманым ціыху 98-рэ екіуалізу республикэм щолажьэ «Спорт адаптивнэ школ» къэрал іуэхушаліз»

lanilэр. - КъБР-м Спортымкіэ и министерствэм 2022 гъэм республикэм и - КъБР-м Спортымкіз и министерствэм 2022 гъэм республикэм и мылъкукіз јашіагъэлі 31-м я Іззагъэм хригъэгъзхъуаш. Іузкугъуз мыщіагъузхам хэмыхуэн папшіз, балигъ ныбжыым нэмысахэр спорт Іузкущіапізхэм ешэлізным теухуауи лэжьыгъэ идогъзкіузкі, къыхигъэщащ къэпсэлъам. - Къэбэрдей-Балъкъэрым спорт еджалізу 47-рэ, КъБР-м и гуп къыхэхахэр щагъэхьэзыр Іузхущіапізу зы, «Спартак-Налшык» футбол клубыр щолажьэ. Спорт лізужыыгъуз 38-м тегуэшауз ціьху мин 27-м щімгъу абыхэм хэтщ. Спорт Іузхущіапіз 14-м зэфізкі ин къззыгъэльагьуэ спортсменхэр щагъэхьэзыр икіи абыхэм «олимп резервымкіэ школ» ціэр яізш. 2023 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсменхэр дунейпсо, урысейпсо мыхьэнэ зиіз зэпеуз 131-м хэтащ. Анаевым жиіащ ди республикэм ис щіалэгъуалэр нэхъыбэу зыдихьэх спорт лізужьыгъузхэр 11 зэрыхъур. Ахэр: бокс, бгы лыжэ спорт, дзюдо, атлетикэ псынщіз, каратэ, бэнэкінтху, атлетикэ хьэлъэ, спорт бэнэкіэ, Ізпщэрыбанэ, зэузкіз (универсальный бой), тхэквандо.

тхэквандо

Къэпсэлъам къызэрыхигъэщамкІэ, нобэ республикэм и спорт

школхэм гъзсакіуэ 916-рэ щолажьэ. Ар тепсэльыхьащ спорт іуэхущіапіэхэр егъэфіэкіуэным, физическэ щэнхабээмрэ спортымкіэ унэхэр ухуэным, спорт щіыпіэхэр къызэгъэпэщыным, «Бизнес-спринт» федеральнэ Іуэхум хыхьэ лэ-жьыгъэхэм ятеухуауэ КъБР-м Спортымкіэ и министерствэм зэфіи-

Егоровэ Татьянэ щізупщіащ зэхьэзэхуэхэм нэхъыбэу хагъэхьэ спорт лізужьыгъузхэр зэрагъзбелджылым, абыхэм ціыхубз спорт лізужьыгъузхэр яхэтрэ яхэмытрэ.

пізужыєпьуэхэр яжэтрэ яжэмытрэ. Анаевым жиіащ къыжахыну спорт лізужыєпьуэхэр іуэхугьуйблкіз къызэральытэр, псом япэу республикэм щыщ спортсменыр къэралым и гуп къыхэхам хэтын зэрыхуейр. Ціыхубэхэм яхуэгьэзауэ щізупщіз нахъ зиіэр пятиборьерщ. Иужьрейм щыхуагъасау иджыблагъэ Налшык къалэм къыщызэіуаха спорт іуэхущіапіэм и іуэху зытетым Егоровэр цыщізупщіэм, Анаев Асльэн жиіащ зэман гъунэгъум ар министерствэм и нэіэм щізтыну къызэрыратынур икіи абдеж щрагъэкіуэкіыну лэжьыгъэм зэраублэнур. КъБР-м и Парламентым и Унафэщіым жиіащ Мылылъэ уардунэр къыщызіуахынум республикэм щыпсэухэр зэрыпэпльэр, иджыпсту щыщіадзауэ абы щылэжьэну іэщіагъэліхэр гъэхьэзырыным зэрегупсысыпхъэр.

ным зэрегупсысыпхъэр.

Анаев Аслъэн абы теухуауэ жиlащ гъунэгъу щіыналъэхэр зыхунэ-сахэм зэрыкіэлъыплъыр икіи ахэр зрагъэхъуліэн папщіэ министер-ствэм къалэн куэд, гъэсакіуэхэр къэлъыхъуэнри яхэту, и пщэ зэры-

дэльыр.
КъБР-м и Парламентым Жылагъуэ шынагъуэншагъэмрэ Іулъ-къбР-м и Парламентым Жылагъуэ шынагъуэншагъэмрэ Іулъ-към пэщіэтынымкіэ и комитетым и унафэщі Кривко Михаил гу лъатэну къигъэлъэгъуащ Прохладнэ районым хыхьэ Екатери-ноградскэ жылэм щыпсэухэр боксымкіэ гуп къыхузэрагъэпэщыну зэрыщіэльэіум. КъБР-м и Парламентым Лэжьыгъэмкіэ, социальнэ политикэмрэ

узыншагъэр хъумэнымкіэ и комитетым и унафэщі Безгодькэ Вла-димир жиіащ Налшык къалэм и курыт школ №23-м и спорт стадио-ныр зэгъэпэщжын зэрыхуейр, хъэблэ псоом физическэ щэнхаб-зэмкіэ загъэсэну яіэр а зы щіыпіэр зэрыарар. Депутатхэр тепсэлъыхьащ республикэм ціыхубз спорт лізужьы-

гъузхэм зэрызыщрагъзужьыну щ1ык1эми, къэралым ик1а спортсменхэм зы1эрагъзхъэ ехъул1эныгъзхэми, нэгъуэщ1хэми. Зэ1ущ1эм хэтащ «Олимп совет» Къэбэрдей-Балъкъэр 1уэхущ1а-п1эм и президент, КъБР-м физическэ щэнхабзэм, спортым, туризмэм я лэжьак/уэхэм я профсоюзым и щІыналъэ комитетым и уна-фэщ/ Заруцкий Александр. КъБР-м и Парламентым Физическэ щэнхабзэмк/э, спортымрэ

туризмэмкіэ и комитетым и унафэщі Бэрэгъун Арсен зэіущіэр щызэхуищіыжым къыхигъэщащ къэкіуэну зэманым республикэм и муниципальнэ район псоми зи узыншагъэмкіэ сэкъат зиіэхэм тещіыхьа спортым зыщрагъзужьыну, спортым хухэхауэ нэхъыбэ яухуэну, апхуэдэуи щіымахуэ спорт лізужьыгъуэхэм тещіыхьауэ бгым іуэхущіапіз къщыззіуахысрыну зэрыщыгугъыр. Депутатхэм ззіущіэм щыжаіахэр къэлъытауэ зэлэжьыпхъэхэр

ягъэбелджылащ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-ІуэхущІапІэ

ДифІ догъэлъапІэ

ДэхащІэр зи щІасэ

Зи ныбжь хэкіуэта ціыхум дежкіэ нэхъыщхьэр псэуныгъэм хуиіэ лъагъу-ныгъэр и гум щимыгъэкіуэщіу, пэжыр и гъуазэу,гугъуехьхуэзэмэ,къызэфІигъа-щіэ дэнэ къэна, нэхъри зыдиузэщіу, и гъащіэ гъуэгуанэм зэрырикіуар зы-хищіэнырщ. Апхуэдэр нос зэплъэкіыжу шызэупшІыжын піальэми: сыт хуэдз щызуншыжын ппальэми. Сыт хуэдэ льэужь къызэзнэкыр, пхысша гъуэгум ирикіуэн сиіэ, сыкъызыхэкіа лъэп-къым, сыкъыщыхъуа жылэм сыт яхуэс-щіа, я пщіэр, я щіыхъыр сіэта? Атіэми, и гүр загъэу а үпш Іэхэм жэуап езытыжыф ціыхущ мы тхыгъэр зытедухуар...

3И НЫБЖЬЫР мы махуэхэм илъэс 70 ирикъу, жылагъуэ лэжьакІуэ къэмылэн-джэж ХьэбытІэжь Хьэбас Хьэлил и къуэм теухуауэ и гукъэкlыжхэмкlэ къыддогуашэ КъБР-м егъэджэныгъэмкlэ щlыхь зиlэ и лэжьакіуэ Насып Артур: «Хьэбасрэ дэрэ 1974 гъэм дызэрыціыхуащ, КъБКъУ-м дызэрыщіэтіысхьэрэ махуэ бжыгъэ дэкіа-уэ. Школыр къэзухагъащіэхэм къыт-хыхьат, ныбжькіэ дэр нэхърэ нэхъыжьхэу, абырэ нэгъуэшІ шІалэ зыбжанэрэ. Дыше джа илъэсхэм псом нэхърэ нэхъ гъунэгъу схуэхъуауэ къэслъытэр ХьэбытІэжь Хьэбасщ. Ар сытым дежи адрейхэм къа-щхьэщыкІырт жэуаплыныгъэ нэс зэрыбгъэдэлъымкІи пшэрылъ къыхуащІ дэтхэнэ Іуэхуми зэпіэзэрыту зэрыбгъэды-хьэмкіи. Куэдрэсигукъокіыжнэхъыщіэхэр дыщыпсэу пэшхэм ар щіэх-щіэхыурэ ны-щіыхьэу зэрыщытар. Дигъэлъагъурт гъуэлъыпіз мыщіыжахэр зэрызэдгъэзэхуэ-жын хуей щіыкіэр, унэ кіуэці къезытхъу-жьэу зэлъыіузымыхыжахэм гукъанэ яхуищІырт. Тутын кіэф Іэнащхьэм телъу щилъагъукіэ, ар зи Ізужьым елъэіурт пэш кІуэцІым щемыфэну, хъуххэнумэ, а хьэл

мыдахэр зыхинэну. Хьэбас илъэс псоми курсыр зэрагуэша гупхэм ящыщ зым и пашэу къытхэтащ. Гушыlэ дахэ зэрыхэлъым и мызакъуэу, тушага дахэ зэрвхэлгэгий и мізаквузу, диущиирт ныбжьыщэхэм теухуауэ. Къуажэм кьыдэкlахэм дежкіз Хьэбас, махуэ кьэс жыхуа!эм хуэдэу, гукіи псэкіи нэхъ къыдэгьэщіыліахэм ящыщт, щапхъэ эьпетх ди гъэсакіуэ пажэт! Абы и ущиехэм я фіагъыр зыхуэдэр дэ нэхъ щызыхэтщар еджапіэ нэхъыщхьэр къэдухыу, армэм хуагъэхьэзыр офицер курсхэм дыщызэ-

Гъэ къакІуэ илъэс 45-рэ ирокъу КъБКъУ-м ть з къвкиу мітвос 40-рз ирокъу къвскът-м физикэмків и къудамэм щызэдеджахэм ар къызэрыдухрэ... Ауэ щыхъукіи, схужы-ізнущ, абы иужьків блякіа илъэс псоми Хьобас ди гъусауз! Хьобытізжьым ноби дызэкъуегъзувэ, гуфіэгъуэкіз дыщызэјущІэкІи зэдеджахэм тщыщ гуэр дунейм

Сигуми СИ псэми къабгъэдэкІыу. сигуми си псэми къвогъздэктыу, Хьэбыттэжь Хьэбас - си ныбжьэгъужьу си къуэш нэхъыжьым - сохъузхъу, къы-зэралъхурэ илъэс 70 зэрырикъум ехьэлlа-уэ! Сыхуейщ узыншагъэ быдэ игэну, гуащіагьэ хэлърэ насыпыфізу зыкъи-лъытэжыну, а псомкіи и благъэхэм, и къуажэгъухэм, и ныбжьэгъу-лэжьэгъухэм

дяпэкій защійгъэкъуэфу къекіуэкіыну!» Адэкіэ къэсхьынщ Хьэбытіэжьым сызэрепсэлъам щыщ пычыгъуэхэр.

сызэрепсэльам щыщ пычыгъуэхэр.
- Хьэбас, зэгъусэу дыщеджа ялэ курсым щыш!эдзауз, уи къыдбгъэдыхьэк!эр зэдгъэщхьыну къысхуэгъуэтыр, укъыдэлхьэшэнк!ми, укъэдэхащ!э ф!эк!а дымыш!эну зэрыщытарш. Къуажэ зырыз къыдэк!ахэр, дызыхэхуам дышымыгъуауарэрэ зыхэдмыщІыкІыр нэхъыбэу, дыгузавэрт. Абы гу лъызытэ уэ армэри къэбухауэ щІыпІэ гульызытэ уармари кьэоухауэ щыппэ зажжий укъщыш пуазти, щалэ-щахэм ди гүм «уэху!» жедбгъэгъэ!эу, гущ!эгъу пхэлъу, дахэу укъытхущытт. Нобэми уи макъ жъгъырур щызэхэтх-к!э, дымыгушхуэн тлъэк!ыркъым. Ар сэрк!э телъыджэщи, апхуэдэ хьэл, цыху бгъэдыхьэк!э, дуней еплъык!э къыздипхам солъыхъуэ!

- ЦІыхум пщіэ хуэщіыным, нэхъыщіэхэм - цыхум тица хуалыным, похвышуложи ядэlэпыкъуным хуэгъэзауэ хъэл-щэн къысхэзылъхьар адэ-анэу сызыгъэсарщ. А тlум бынибл зэдапlащ: зэкъуэшитхурэ

зэшыпхъуитІрэ. Ди унагъуэм, адыгэ хабзэщ хужыпіэну, зэдекіуэкіыкіэ дахэ илъащ. Нэхъыжьхэм жаіам дебакъуэртэ-Зауэ нэужьт. Адэр губгъуэм щылэжьауэ къекіуэліэжамэ, унагъуэ іуэху фіэкіа, нэгъуэші еплъэкіи-зыгъэпсэхупіи иlакъым. Ди анэм школым пэщlэдзэ классхэм щригъаджэрт. Курыт школым дыщышізсым, «сыту унагъуэфі, унагъуэ дахэ, щапхъэ зытрахым хуэди!» къытху-жаlэу щытащ. Уеблэмэ, къуажэ зэхуэсхэми ди унагъуэм и цІз къыщраІуэрт, газет-хэми ттеухуа тхыгъэхэр къытрадзэрт. Ди адэр уэрамым къыдыхьа иужь. гъэдыхьэхэм Іэпліэ кърашэкіыу, фіыщіэ къыхуащіу къекіуэкіащ. Ди анэм, хьэблэми къуажэми Іуэху яІэмэ, «уэ умыпщафІэу арэзы дыхъунукъым!» къыжраІэрэ яшэу, зыдагъэІэпыкъуу шыташ.

- ЦІыхум узэрыхущытыпхъэм теухуа-уэ щапхъэ фагъэлъагъурэт?

- Ди адэм дызэригъэсар аращи, зауэм зи щхьэгъусэ хэкlуэдахэм, къуэ зи-мыlэхэм, зи lуэху дэмыкlхэм, шыгумкlэ дигъакІуэурэ, мэкъу къашэжын хуейми, нартыхур Іуахыжауэ къахузэщІэмыкъуэжнартыхур і уахыжау в тьахузэщі эмыкъуэж-ми, дадигъэ і элыктыу щытащ. Ди адэ къуэш нэхъыжьым и пхъур Къэхъун Шыб-зыхъуэхэ ист. И ліыр пасэу щхьэщыкіри бынищ къыщі энати, и унагъзуар гульы-тэншэу къыщигъэна зэи къэхъуакъым. Мэкъу, нартыху, гуэда хуейми, сом кіапэ хуэшилгхъэми, зыщі эдгъакъуэу дыкъе-кіуэкіащ. Ди адэр къэхъундэсхэм къыща-та стъчка, етими и пеша в пыв хъохуах кіуэкіаш. Ди адэр къэхъундэсхэм къыща-льагъукіэ, «дыщэ шу, дыщэ пыіэ къокіуэ» хужаізу щытащ. Дыщыпсэу Псынабэ къуажэм ар хэт дэлэжьами, и ціэр фіыкіэ къраіуэу, гуфіэгъуэ хъуамэ ираджэу, гузэвэгъуэм дежи къельэіуу къекіуэкащ. Мис ахэр слъэгъуати аращ, гъащіэм апхуэдэу сыщіыщытари.

Ди адэ-анэр зэи увыІакъым, быниблми щіэныгъэ ирагъэгъуэтащ, псори лэжьы-гъэ хъарзынэ ирахъэкіыу іэнатіэ пэрытахэщ. Дигу къызэреуэщи, си къуэш на-хъыжьитіыр, Мударрэ Станиславрэ, ду-нейм ехыжащ. Мыдрей зэкъуэшищымрэ зэшылхыултымрэ дыпсэуш. Къэнахэр, Тхьэм и фіыщіэкіэ, мэлажьэ, я бын, абыхэм я быныж япі. Дызыщеджа уни-верситетым теухуауэ жысіэнщи, уи щіалэгъуэм нэхърэ нэхъ ІэфІ зыри шыІэкъым. Ауэ псом нэхърэ нэхъыщхьэр а илъэсхэр пщіэншэу умыгъэкіуэду уеджэн зэры

Азэманым щэбэт щІыхьэхухэм хэтыныр, парадхэм кіуэныр, студент гупхэм яде-жьэныр фіыуэ ялъагъуу щытащ. Жыіэмы-даіуэр мащіэт, нэхъыжь-нэхъыщіэ ящіэт, емыкіури екіури зэхаціыхукіырти, уадэлэжьэнри нэхъ тыншт. Дезыгъэджахэри, егъэджакіуэ къудей мыхъуу, гъэсакіуэт. ЦІыху цІэрыІуэхэм дакъызэрыдекІуэкІами срогушхуэ. Апхуэдэт профессорхэу, зи Іуэхум фІыуэ хэзыщІыкІхэу Задумкин Сер-гей, ХъуэкІуэн Хьээрэталий, Къэрэшей Анзор, Понэжь Мурат, ЛІуп Гъумар сымэ, Анзор, понэжь мурат, пупт гумар сымэ, нэгъуэщ/хэри. Къыддеджахэм я гугъу тщіымэ, хэти унагъуэкіэ хуэщ/ат, мыдрей-хэр хуэныкъуэти, щэбэтым, Псынабэ сыщыкі/уэжхэм деж, унэм ерыскъы къыз-дисхырти, а щіалэхэм ятезгуашэрт. Уэри зэрыпщІэщи, Аслъэн, щІалэ хъарзынэхэри цІыхубз Іущ цІыкІухэри къыддеджаш, иужым къэрал къулыкъу зезыхьахэри, щіэныгъэ утыку ихьахэри, егъэ-джакіуэу университетым щылэжьахэри джактузу университетым щылыжыхахари къытхакіаш. Дэ, щіалэхэр, мы зэманми дызэрыіыгъщ, гуфізгъуэ щыхъукіи гузэ-вэтъуз къыщыттехъуэкім... - Хъэбас, уэ, дызэрыщыгъуазэмкіэ, къэрал Іузхущіапіэхэми къулыкъу щеп-

хьэкІаш

Университетыр къыщызухым, ди адэ анэр сымаджэрилэу ирихылгаг. Си къуэшхэр зэбгрыкlат. Налшык сыщы-лэжызну къысхуагъэлъэгъуами, Аруан районым сагъэкlуэну сылъэlуащ. Физи-кэм щыхуеэгъэджэнути, абыкlэ къуажэ гъунэгъухэми лэжьапа къыщызгъуэтакъым. Къэхъун дэт курыт еджапіэ №2-м дзэ Іуэхухэм хуагъэхьэзырынымкіэ класс дээ јуахууам хүаг вэхвээврипымий хигас къыщызэіуахырти, егъэджакіуэ-гьэса-кіуэу абы сыкъащташ. Аршкьэкіэ, а предметым зэрыхурагъэджэн Ізмэпсы-ми, фочауапіи, къинэмыщі гуэри яіэтэ-къым. Арати, школым щіым щіэт и къатыр къидгъэкъэбзыкІри, фочауапІэ (тир) къыщызэІутхащ, кабинетри зыхуейзыхуэныкъуэхэмкІэ къызэдгъэпэщащ. зыхуэныкыуэхэмкгэ кызгэдгыз гашаш. Армэм сызэрыщы ар, университетым дзэ Іуэхухэмк гызгыз гашашы арыхурагызсар къысщхьэпэжащ, дерсхэр цІыкІухэм зэпэ тын удеять жылы дерскар цынгухам запа-щу ядеять эк Іуак Іынымкіэ. Ныбжы ыші эхэр сшэрт Хэку зауэшхуэм и лъэхъэнэм зэхэуэ гуащі эхэр щекіуэкіа щіыпі эхэм.

гуащізхэр щекіуэкіа щіыпізхэм.

- Къищынэмыщіауэ, уіутащ Аруан районым и къулыкъущіапіэ зыбжанэми. 1982 гъэм фокіадэм и 1-м къыщыщіэдзауэ 1986 гъэм мэкъуауэгъуэм и 2-м нэсыху ущылэжьащ граждан зы-хъумэжыныгъэм пыща Іуэхущапіэ-

- Лэжьыгъэр тэмэму бгъэзэщІэн пап-- Лэжыыгыэр тэмэму огызээццэн палг ща, уэ езым, япэрауэ, гъэсэныгъэ ббгыздэлъу, узыпэрытым уигурэ уи псэрэ етауэ щытыпхъэщ. Школ нэужым, районым граждан зыхъумэжыныгъэмИэ и штабым сраджэри, абы лэжьэн щыщІэз-дзащ. Си Іуэху зехьэкІэм гу къылъатэри, си унафэщіхэм къысщытхъуу щіадзащ, «граждан зыхъумэжыныгъэм и отличник» ціэ лъапіэри къысфіащащ. 1986 гъэм къыщыщІэдзауэ 2015 гъэ пщІондэ Аруан районым лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкіэ и департаментым сы-щыіащ, къудамэм и унафэщіу, езы іуэху-щіапіэм и іэтащхьэм и къуэдзэу. Дапщэщанізмі и ізгацжэми и куздззу, дапшэ-щи хуздзу, ціькум и іузху зэрыдэкіыным иужь ситащ. Зэгуэр, Сочэ зэхуэсышхуэ щекіуэкіыу, профсоюз льэныкъуэкіз са-гъэкіуат. Сигу къеуэрт ціькухэм льготэ и льэныкъуэкіз къвізрыхьэр зэрымащіэр. льэлыкоуэль к Багарыхару аррымациар. Абы теухуауа ди республикэм и Президен-тым дежи стхауэ щытащ, «Къэбэрдей-Балькъэрым игурэ и псэкіэ хуэлажьохэм ціз льапізэр къыфіащ щжэвкіэ, пщіэ гуэри къыпэкіуэркъым...», жысізу. Зэрыхъуа псори хэт ищіэн, ауэ а тхыгъэм къри-кіуар аращи, щіыхьыціэ зиіэхэм я мазэ улахуэми пенсэ тысыжахэм я пенсэми процент 15-р, зы мазэ къэмынэу, къыху-щагъуу къаублащ.

- Социальнэ ІэнатІэхэм шылажьэхэм сыт хуэдэ псалъэкіэ захуэбгъэзэнт, Хьэ-

оас?
- Цівхухэм ягу къоуэ лэжьакіуэ «къы-зэрыгуэкіымрэ» унафэщіхэмрэ я улахуэр егъэлеяуэ зэрызэщхьэщыкіыр. Псори къэпльятан хуейщ. Дэтхэнэ лэжьакіуэри Ізнатіэм щіэкіуэр, и гуг-ууехьым пэкіуэн улахуэ кърату, зэкіуэліэж и унагъуэм ар ярикъуу щытыпхъэщи, мис а Іуэхум ирегупсыс

Хьэбыт/эжьыр профсоюз лэжьыгъэм илъэс 52-к/э пэрытащ. Илъэс 25-м нэблагъэм Аруан щІыналъэм къэрал ІуэхущІа-пІэхэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмрэ я лэжьакіуэхэм я профсоюзым и унафэщіу щытащ ар. А гъэхэм къриубыдэу, Хьэ-быт!эжьым «КъБР-м и муниципальнэ къулыкъум ехьэлla» хабзэм (законым) и про-ектым зэхъуэкlыныгъэ егъэгъуэтынымкlэ жэрдэм зыбжанэ къыхилъхьащ. Мы зэманым республикэм и къэрал lyэхущlа-пlэхэм я ветеранхэм и профсоюз зэгухьэныгъэм и тхьэмадэщ, «КъБР-м и цІыхухэм псэуныгъэ и лъэныкъуэкІэ защІэгъэкъуэнымкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакlуэ» ціэ лъапіэр зэрехьэ.

Зыгъэхьэзырар **КЪУМАХУЭ Аслъэн**щ.

Сакъыныгъэр нэхъапэщ

КъБР-м щыІэ Оперативнэ штабыр республикэм щыпсэу-хэмрэ и хьэщ эхэмрэ йохъуэхъу ЦІыхубэ зэкъуэтыныгъэм и махуэмкІэ икІи къыхуреджэ сакъыну, терроризмэм зыщыхъумэнымкіэ хабзэхэр ягъэзэщіэ-

. - къызэрымыкlуэ щытыкlэхэр, фыкъэзыухъуреихьэм я дежкІэ шынагъуэ къэзышэнкіэ хъуну Іуэхугъуэхэр къэвмыгъэхъу;

- автотранспортыр абы хухэха щІыпІэхэм щывгъэув;

 шэч гуэр фэзыгъэщі хьэп-шыпхэм е автомашинэхэм, апхуэдэуи ялэжьынкіэ хъуну терактхэм, ціыхухэм къагъауэ пкъыгъуэ е іэщэ яіыгъыу, щіэпхъаджагъэ ялэжьыну зэрызакъыфІэрыхьэмэ, хабзэхъумэ органхэмрэ экстреннэ Іэнатіэхэмрэ икіэщіыпіэкіэ фыпса-

- цІыху куэд щызэхуэс Іуэхухэр щекІуэкІкІэ хабзэр дэІыгъынымкіэ жэуап зыхь хабзэхъумэ Іэнатіэхэм я лэжьакіуэхэм, нэгъуэщІхэм хабзэм ипкъ иткІэ къыфхуагъэувхэр вгъэзащІэ.

Къаlэрыхьа сыт хуэдэ хъы-барми и тэмэмыпlэр къапщытэнущ, хуэфащэ Іэмалхэр къагьэсэбэпынущ цІыхухэм я шынагъуэншагъэр къызэгъэпэ-

КъБР-м и Оперативнэ штабым хъыбар къаІэрызыгъэхьэхэр хэтми наІуэ яшІынукъым.

«Линэ пщтыр» телефонхэр: КъБР-м щы!э Оперативнэ штабым - 48-15-48;

штаоым - 48-15-48; Урысейм и ФСБ-м и управле-нэу КъБР-м щыіэм - 48-15-81 (дзыхь эрагъэз телефон); КъБР-м щыіэ МВД-м - 40-49-10 (плъыр часть), 49-50-62 (дзыхь

зрагъэз телефон);

УФ-м СледствиемкІэ и комитетым СледствиемкІэ и управленэу КъБР-м щыІэм - 77-64-

22 (дзыхь зрагъэз телефон); Урысейм и МЧС-м и управле-нэ нэхъыщхьэу КъБР-м щыІэм -39-99-99 (плъыр часть).

Яубзыхуа пІальэм ирихьэлІэу

Къэбэрдей-Балъкъэрым Транспортымрэ гъуэгу хозяйствэмкіэ и министерствэм иджыблагъэ къызэритамкіэ, Шэджэм шІыналъэм хыхьэ Звезднэ жылэм Лениным и ціэр зезыхьэ и уэрамым ири-кіуэ гъуэгур зэрагъэпэщы-жащ. Километри 2,5-м щіигъу зи кіыхьагь абы ухуешэ къуа-жэм и курыт еджапіэм, сабий садым, амбулаторэм, нэгъуэщі Іуэхущіапіэхэми.

ГЪУЭГУМ елэжьхэм асфальтбетоныр зэрахъуэкlащ, гъуэгуб-гъум мывэщlэхэр кърагъэтылъэкіащ, ціыхухэм я шына-гъуэншагъэр къызэрагъэпэщу, машинэхэм псынщіэу къыща-мыжыхьын щхьэкіэ, абыхэм зэран яхуэхъу дамыгъэхэр гъуэгущхьэм тралъхьащ, къыха-гъэщхьэхукlащ.

ягъэува піа-Лэжьыгъэхэр лъэм ирихьэлlэу икlи сыт и лъэныкъуэкlи зыхуей хуэзэу зэфІэкІаш

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

Газетеджэхэр, къегъэціыху лей эмыту, зи гуащіэм щыгъуазэ артистпазетеджэхэр, къегьзціыху леи хэмыту, зи гуащізм щыгъуазэ артисткэщ нобэ ди тхыгъэр зытеухуар. Атіэми, абы и гьащізм, и лэжьыгъэм, и Іуэху еплъыкізхэм я гугъу иджыри зэ тщіыну ди къалэмыр къыдэзыгъэштар шхъэусыгъуэ дахэщ: КъБР-м гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ и артисткэ, Кавказ Ищхъэрэм Гъуазджэхэмкіэ и институтым и доцент, актёр Ізаагъэмкіэ и ханфепрам и умафэці актёр Іэзагъэмкіэ кафедрэм и унафэщі Балъкъэр Тамарэ егъэлъапіэ къыщалъхуа махуэр.

НАРТКЪАЛЭ курыт еджапіэр къыщиу-ха къудейуэ, ізщіагъэ имыізу, 1966 гъэм театрым лэжьэн щыщіидзащ Тамарэ. Іузхум и пэр умыщіэмэ, и кіэри пщіэр-къым...

Зэрыціыкіу лъандэрэ артист хъуну щіэ-хъуэпс хъыджэбз ціыкіум пхъуантэ щхьэхъуэпс хъыджэбз цІыкІум пхъуантэ щхьэхуэм дэлъу артист цІэрыІуэхэм я сурэтхэр эхуихьосырт. Апхуэдэ зы епттмэ нэхь къиштэнут и щхьэм щыщІэдзауз и лъакъуэм нэс пхуапэ нэхърэ. И анэр хуейт ар дохутыр хъуну, аршхьэкІэ Тамарэ хутечакъым. Москва кІуэ гъузгум теуващ зэанэээпхъур, аршхьэкІэ нэсыху актёр факультетым къыкІэрыхуаш. Къыхуэнэжрати, режиссёрхэр щагъэхьэзырым щІэтысхьэу, зы илъэс дэкІмэ и нэ къызыхуикІ къудамэм кІуэжыну игу ирелъхьэ. Экзаменхэри хъарзыноу ет, и мурадми егъэджакІуэ къззыщтар щегъэгъуазэ. АршхьэкІ дэнэт экзаменхэм и ужь итыху и анэр Іэджэм шІагъэдзіуауэ къышІокІ, ипхъу закъуэр Москва къалэшхуэм щыпсэуным хуэмы щагьэдзіуауэ къыщіокі, илхъу закъуэр Москва къалэшхуэм щыпсэуным хуэмы-къэзыру къельытэри, «нэхъ балигь ухъумэ къэбгьэзэжынщ» псалъзхэр щІыгъуу кърешэжьэж. Къэсыжыху щІагъузу псэ-лъакъым Тамарэ, ишхаиІакъым. Наху зэрыщу Налшык къокіуэ, театрым йокіуа-ліз. И насып кърехьэкіри, актёрхэм я дэіэліз. И насып кърехьэкіри, актёрхэм я дэіз-пыкъузгъу гупым хаггэхьэ. «Мадинэ» спектаклыр екіуэкіырт, Мадинэ и дэлъху Алий и ролыр зыгъззащіар хэкіыжауэ ар-тист яізтэкъым. Занщізу утыкум ира-гъэхьэ Тамарэ, щіалэ ціыкіум и гум щы-щізр къигъэлъэгъуэн хуейуэ. «Уэ Мадинэ зездзащи сопыхъэ, гущіэм нэсу соубзэ. Згъейр си щхъэрат (мэдыхьэшх), «Сыт мы-гъуэм щхъэкіи сыкъэкіуа, щхъэ мы ар-тистышхуэхэм сакъыкыхьауэ си напэр зы-тесхыжрэ» жыхуэсізу. Зы бэлыхылажьэ къыхэкіынущ жаіагъэнщ, сыкъацтащ». Илъэсилпіым и Кіузшікіз ар шылжэгуаш

Илъзсиплым и кlyэцікіз ар щыджэгуащ «Іэдииху» (Іздииху), «Фызышэ» (Жаннэ), «Благъуэ» (Сэтэней), «Гъуэгу» (Лалуцэ), «Яшэмрэ къззышэхэмрэ» (Гуля) спектакл-

«Яшэмрэ къззышэхэмрэ» (Гуля) спектакл-хэм. Алхуэдэуи щІалэ цІыкіухэм я ролхэр абы фіэщхъуныгъэшхуэ хэлъу щигъэзэ-щіащ «Мадинэ», «Кремль сыхьэтхэр», «Лейр гъуркъым» спектаклхэм. Щукиным и ціэр зэрихьэу Москва дэт те-атр училищэм шрагъэджэну адыгэ гул къыхахыну еджапіэм и ліыкіузхэр 1970 гъэм къэкіуащ ди республикэм. Еджэну зэрыхуейр, Іэмал къызэрыкъуэкіыу щіэ-тіысхьэну зэримурадыр яриухыліа пэтим, геатрым и унафэшіхэм къыхуамыдэу пысквэну зэримурадыр нриухылы пэлим, геатрым и унафэщіхэм къыхуамыдау къзуващі: «Дауз, узыхэт спектаклхэр зэры-хъунум уегупсыса? Абы узэрыщыізну илъэситхум щіыхыщіз уиізнущ уэ». Зи хъуэпсапізхэр ерыщу зыізрызытьзхьзу еса хъыджэбзыр Калиновский Леонид бгъэдыхьащ икіи жриїащ Москва кіуэну, шізныгта, зликтья гуатьну ухабжыу зэрыбтъздыхьащ икій жриіащ Москва кіуэну, щізныгъэ зригьэгъуэтыну хуабжьу зэрыхуейр, ауэ зэрамыутіыпщыр. Утыкум иригьэхьэри и зэфіэкіым епльащ. «Уздэсшэнущ къалащхьэм, умыгузавзу кіуэ спектакль щывгьэльэгъуэну къуажэм». Дауэ джэгуами ищіэжыркъым Тамарэ, Налык къыдыхьэжащи, Фырэ Руслан, Щыхьэлы Толэ, Шыбзыхъуэ Басир, Кізмыргуей Валентин сымэ къыжраіз «5» къызражьар, езым щхьэкі эцеупщіым. «Эзхуашэса адыгэ студием хэтхэм я ціз-унэціэр къызыфіалаз пхъэбгъму дапшэрэ сыіухьат си зыфладза пхъэбгъум дапщэрэ сылухьат си нэм илъагъур си ф!эщ мыхъуу», - игу къе гъэк!ыж Тамарэ.

Нэхъуеиншэу еджащ а илъэситхум Балькъэрыр, къыжра!эри кърагъэльагъури ф!эш|эшыгъуэт, ш!эныгъэ нэхъыбэ къалэшхуэм къызэрыдихыным яужь итт. еджащ а илъэситхум

Си ІэщІагъэр БАЛЪКЪЭР Тамарэ: зэрысхъуэжын щыІэкъым

1975 гъэм абы училищэр къиухащ драмэ театрымрэ киномрэ я артист Іэшіагъэр театрымрэ киномрэ н аргист гэццагъэр изу. Диплом лэжьыгъэхэр лъэпкъ театрым къашэжа «Бжэхэр», «Епщыкlyтlанэ жэщ», «Ипполит» спектаклхэм, водевильм хэт ар. Зэман дэкlри, Балъкъэр Тамарэ Молдавием Іэпхъуэн хуей хъуащ. Чехов А. П. и ц!эр зэрихъэу Кишинёв дэт Урыс республикэ театрым илъэс 13-кІэ щылэ-жьащ, а къалэм ГъуазджэхэмкІэ и инстижващ, а квалэм г вуазджэхэммэ и институтым шригъэджащ, актёр-режиссёр гуп, я художественнэ унафэщіу щыту, еджа-піэм къыщіигъэкіащ Тамарэ.

пізм къвіщигьзкіащ іамарэ. Бланэ щальху йокіуэлізж жыхуаізрати, Балькъэрым Налшык 1998 гьэм къигьэзэ-жауэ, нобэр къвіздэсым Щоджэнціыкіу Алий и ціэр зезыкъэ Къзбэрдей къэрал драмэ театрым щолажьэ. Абы игьэзэ-щіащ роли 100-м щіигьу, спектакль, худо-жественнэ фильм, телефильм куэдым индруждения Алууалахуы. Кайхорым и жественнэ фильм, телефильм куэдым цыджэгуаш. Апхуэдэхэш Кайтовым и «Анэм и гур», Гоголь и «Фызышэ», Здуардо де Фелиппо и «Фелуменэ Мартуранэ», «Ціыхущ икіи джентльменщ», Шатров и «Революцам и ціэкіэ», Кіыщокъуэм и «Иужьрей гъуэгуанэ», Шекспир и «ЕпщыкіутІанэ жэщ», Чхеидзе и «Сыхьэтищым къыщыщіздазуз хы хъуху», Пьеро и «Вакъэ зыльыгъ джэду», Журтым и «Удупынэ и хъэгъуэлЫгътуэ», Утіыхым и «Эдип», Лохвицкэм и «Уафэгъуагъуэ макъ», Мамийм и «Псэльыхъухэр», Ольмезовым и «Уна этъапіз» спектаклуа, «Расстанемся пока хорошие», «Уэлы» художественнэ фильмхэр, «Личя фронта», «Веадник», «Грустные сны детства», та», «Всадник», «Грустные сны детства», «Льагъуныгъэм и къарур», «Псэууэ къэгъэзэж, папэ» телефильмхэр, нэгъуэщІ-

ли. Кавказым Гъуазджэхэмкlэ и институтыр ьызэрызэlуах (1990) лъандэрэ щрегъа-жэ Тамарэ. А зэманым къриубыдэу абы къыщіигъэкіащ актёр курсу 8, абыхэм ящыщу тіур адыгэ гупщ. Тамарэ и гъэсэнщ Урысей Артиадэм и лауреат, КъБР-м щіыхь зиіэ и артисткэ Кіэхумахуэ Фатіимэ, Пыхъужь Алий и ціэкіэ щыіэ саугьэтыр зимагь эфэшахэу Бейтыгъуэн Жамбо-Пыхьужь Алий и цІэкІэ щыІэ саугъэтыр эыхуагъэфэщахэу Бейтыгъуэн Жамбо-лэтрэ ХьэхъупащІэ Фатіимэрэ, Къэзанш Джульеттэ, Молэ Ізулият, Тіымыжь Влади-мир, Къул Марьянэ, Шыдгын Тимур сымэ, Илъэсым и егъэджакІуэ хъуа Хур Мадинэ. Балъкъэрым и студентхэр щолажьэ Моск-ва, Санкт-Петербург, Красноярск, Уфа, Молдавием, Белоруссием, Украинэм, Ир-ландием, Америкэм.

КъызэщІэпкъуэжу жыпІэмэ, Балъкъэр Тамарэ театр лэжьыгъэм илъэс 57-рэ егъэджэныгъэ Іуэхум 33-рэ хъуауз егъэджэныгъэ Іуэхум

пэрытщ. ЩыІэкъэ къыхиха ІэщІагъэр имейуэ хуэмыхъуэжурэ гугъу щыякъв къыхика ізщіагъвр имейув къыщіакыр, ауэ хуэмыхъуэжурэ гугъу иригъэхьу, гукъыдэжышхуи къримыту. Апхуэдэу къыщыщізадзэків Тамарэ и щхьэр егъэкіэрахъуэ. «Нобэ къыщізазжрэ сыпсэуами, нэгъуэщі ізщіагъв къыхэсхынутэкъым, - къызжеіз си псэлъэгъум. - Си лэжыгъэр си дежкіз зищіысыр кърисціялу зы уахуугъз къысцыяціали кърисщізну зы Іуэхугъуз къысщыщіащ, Залинэ. Институтым кафедриті щысіы-гъыу, театрми сыщыізу, си анэшхуэмрэ си анэмрэ жьы хъуауз, си щіалэр школакіузу анэмрэ жыз хэрдээ, си щалэр шолаглуэу Гейуэ гугсуу сехырт. Егъэджак ухэм за-гъэпсэхуауэ, апщ ондэху сэ театрым сы-щылэжьауэ, приёмнэм щызи экъалэнхэр сухри планхэм, отчетхэм я ужь сихьауэ: «Зы тхьэмахуэ закъуэ зызгъэпсэхуасухри планхэм, отчетхэм я ужь сихьауз:
«Зы тхьэмахуэ закъуэ зызгъэпсэхуащэрэт», - жысlащ сигуми си псэми къыбгъэдэкlыу. Щэкlуэгъуэ мазэм и пэщlэдзэу
институтым сыздэкlуэм, еджапіэ бжэіўпэм сыщыщіэціэнтхъукіш, сыджалэри,
си лъакъуэр къутащ. Мазихкіэ дэлъащ
гипсым, диплом лэжьыгъэхэм еплъын
гийскыр ктьъншылашыхам илжыпы башихуейуэ сыкъыщыдашыжам иджыри башитІыр сіыгът. Ар щыжысіэращи, ныскіэльыкіуэр куэдми, зэшыпіэ къызамытми уи фіэщ хъунтэкъым сэ театрми егъэджэныгъэ Іуэхуми зыкІэ сыхуэзэшати. Псалъэм къаруушхуэ иІэщ, абы хуэсакъын

Гъуазджэм и щытыкlэр къызэрыщыт Буазджэм и щытыкгэр кызгэрыщы-хьум, абы хилъхьэну зыхуейм сыщыщјаул-щјак!э Тамарэ къызжијаращ: «Геатрым щылэжьэну актёрхэр зыгъэхьэзыр ди ин-ститутым къыщожьэ абыхэм я щэнри, хабээри, гъуазджэри. Зы дерс къанэр-къым сэ абыхэм цыхутъэм, хабээм, гъэсэ-ныгъэм, нэгъуэщ! хьэлыф!у адыгэм къы-лек/ызу!хэм я густы, зухуазмашы. Месты декіуэкіхэм я гугъу яхуэзмыщіу. Фестиваль, зэіущіэшхуэ щекіуэкікіэ ягьэщіа-гьуэ ди сабийхэм яхэль гьэсэныгьэр, «адрейхэм дакъыхэзыгьэщ дахагъэхэм «адреилэм даквызэээн вэц дахы вэлэм дахуэвгьэсакъ» яжызо!э абыхэм ээпы-мыууэ. Дыкъэзылъхуахэм я!ыгъа нэмы-сырщ ди къулеигъэ нэхъыщхьэр, ди лъым сыриц ди коупсин за нахвіцкавд, дитвым хэльыр, тхъумэн хуейр. Ахэр зыхальхьэмэ, шэч хэмылъу, адэкіи ягьэкіуэтэнущ, я бынхэми хальхьэну нужь итынущ. Сэ сыг-сэуху сценэм емыкіу щезгъэгъэувыну-къым. Гульытэм, шыіэм, хабээм, абы и эехьэкіэм нэхъ ізмалыфі щыізкъым ціыхур зыщіэбгъэгупсысыжынымкіз.

Театреплъыр и махуэ къэс Іуэхухэм къытеатреппыр и махуэ кыз гузуузам кыз-хэтшрэ зедгъэгъэпсэхүфмэ, гугъэ еттрэ ф!эщхъуныгъэ хэтлъхьэфмэ - ди къалэ-ным дыпэлъэшу аращ». Куэд щ!ауэ псалъэмакъыу къок!уэк! адыгэбзэк!э тха тхыгъэм спектакль нэ-

адыгэозэкіэ тха тхыгьэм спектакль нэ-жьыбэ ди лъэпкъ театрым кыытрищіыкімэ нэхъыфіу. Абы ехьэліауэ и Іуэху еплъыкіэр къасщіэмэ сфіэигьуэу Тамарэ сыще-упщікіэ къызжеіэ пыухыкіауэ абы жэуап зэрыпхуемытынур. «Пъэпкъым и гупсысэ-кіэм щытемыхуэм и деж лэжьыгъэр театреплъым и гум дыхьэркъым, аращ адыреплъым и гум дыхьэрктым, аращ ады-гэбээкіэ тха нахъыфіщ жаізми щіыжаіэр. Ауэ хьэлрэ хабээ-бзыпхъэкіэ къыптехуэ лъэпкъхэм ятха тхыгъэхэр къапщтэми ущыуэнукъым, зи гугъу ищі Іуэхур тпэ-гъунэгъумэ. Ауэ щыхъукіи, зыми драма-тург хьэзыр къуитынукъым, зыгуэр ят-хыхэрэ - гъзувын хуейщ. Итіанэщ абыхэм түзэнг уктъяраж шізамил Псалъзми у хъатхэну гукъыдэж щаlэнур. Псалъэм и хьэтыркlэ, зэхьэзахуэ гуэрхэр ирагъэкlуэкlауэ иджыпсту Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгейм, ди республикэм щыщу Къаныкъуэ геим, ди респуоликэм щыщу Къаныкъуз Заринэ сымэ я пьесэхэр игъзувын хуейщ театрми, тлъагъуну си гуапэщ. Си щъъзк!з къэсщтэнщи, узыгъэгупсысэ лэжьы-гъэхэр сф!эф!щ. Иджыпсту театрым ще-к!уэк! «Унэ льап!эр» (зытхар Ольмезов Му-радинщ), Хьэмыкъуз Олег триха «Гузэры-дзэ» фильмыр сыт я уасэ! Олег хуэдэ ныб-жъъш!!3 — губаугъ-зуал пи!эма. пъэлкъым

дээ» фильмыр сыт н уасэ: Олег хуэдэ нысу жьыщіэ губзыгъэхэр диіэмэ, льэпкъым зиужьыну, ар ефіэкіуэну къысщохъу». Балькъэр Тамарэ и ехъуліэныгъэу ищхээхіэ зи гугъу тщіахэм, къыхуащіа гу-лъытэхэм ящыщщ и лэжьыгъэфіым палын заям ядыщи и лажын ваулым па-пщіз къыхуагъэфэща медалхэр, КъБР-м Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіз и министер-ствэм, Парламентым, СССР-м, КъБР-м ствэм, Парламентым, СССР-м, КъБР-м Щэнхабзэмкіэ я министерствэхэм, Театр лэжьакіуэхэм я зэгухьэныгъэм я щіыхь тхылъхэр къызэрыратар. Абы и ціэр иратхащ ЮНЕСКО-м и нэіэм щіэту Франджым кынщыдэкіа «Универсальный словарь творческих женщин» томищ хъу тхылъым. Ауэ нэхъышхьор абы и ціэр ціыхугухэм зэлятьыли и зачийм и мемызыры дажары рилъырщ, и зэчийм, и емызэшыж лэжьы-гъэм пщіэ зэрыхуащіырщ, ди щіыналъэ-ми нэгъуэщі щіыпіэхэми къыщаціыху Іэщіагъэліу зэрыщытырщ.

Ди гуалэщ и Іэщіагъэкій, и унагъуэкій, и мурадкій, и хъуэпсапіэкій ехъуліэныгъэ иіэну, емызэшу, узыншэу дяпэкій къызыхэкіа лъэпкъым хуэлэжьэну.

ИСТЭПАН Залинэ.

Къэралым и ехъулІэныгъэхэр щагъэлъэгъуэнущ • экономикэ

«Урысей» дунейпсо «урысеи» дунеинсо тьэльы груэныгъэ-зэхуэсым хэтыну щы-налъэхэм хухаха щыліэхэр а нуэхум зэрыхуэхьэзырым зыща-гъэгъуазэу абы и къызэгьэпэща-кіуэхэм ахэр къызэхакіухьащ иджыблагъэ

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым и лІыкіузу Урысей Федерацэм и Прези-дентым деж щыіз Быкъыш Ратмир-рэ КъБР-м Экономикэ зыужьыны-

гъэмкІэ и департаментым и унафэшІ Багацкая Севилрэ

Іуэхугъуэхэм хэтащ.
Социальнэ программэм ипкъ иткіэ экскурс щіыкізу къызэгъэпэ-щакіуэхэмрэ ліыкіуэхэмрэ щіына-лъэхэм я площадкэхэр къаплъы-хьащ, «Урысей» дунейпсо гъэлъэгъуэныгъэ-зэхуэсым и мыхьэнэмрэ и къалэнхэмрэ тепсэлъыхьащ. Абыхэм къаlущіащ зэхуэсым и Къы-зэгъэпэщакіуэ комитетым и тхьэмадэ - УФ-м и Президентым и Адми-

мадэ-УФ-м и Президентым и Администрацэм и Унафэщіым и япэ къуздзэ Кириенкэ Сергей.
Фигу къэдгъэкіыжынщи, УФ-м и Президент Путин Владимир и унафэкіз «Урысей» дунейпсо гъэлъэгъузныгъэ-зэхуэсыр Мэзкуу и ВДНХ-м щекіузкіынущ нобэ щегьэжьауз 2024 гъэм мэлыжынхым 12 пщіондэ. Абы хэтынущ ди къэралым и щіыналъз 89-р, федеральнэ министерствэхэр, корпорал ральнэ министерствэхэр, корпораралына милигогороголор, рунора цахэр, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэр икіи щагъэлъэгъуэнущ къэралым и Іэнатіэ зэхуэмыдэхэм щиіэ зэфІэкІхэмрэ ехъулІэныгъэхэм

БАТОКЪУЭ Албэч

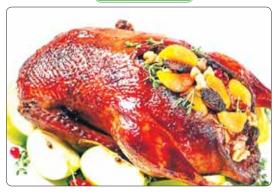
Щэкіуэгъуэм и 7-м Зеикъуэ щахуэзэнущ

Республикэм и прокурор Хабаров Николайрэ Сабийм и хуитыныгъэхэмкІэ уполномоченнэу Къэ-бэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэ Лъынэ Светланэрэ зэщІыгъуу 2023 гъэм щэкІуэгъуэм и 7-м цІыхухэм щаІущІэнущ Зеикъуэ къуажэм дэт, , м цыхуэм далудалуда сабий зеиншэхэмрэ адэ-анэм я нэіэм щіэмыту къэна ціыкіухэмрэ я школ-интернат №5-м и хэщіа-

іэм. Абыхэм яхуэзэну хуейхэм зыщевгъэтх хъунущ Разшык къялэ. Кулиевым и уэрам, 16, 101-нэ Налшык къалэ, Кулиевым и уэрам, 16, 101-нэ пэшым е 40-03-70, 42-58-82, 42-59-72 телефонхэм-

• Шхыныгъуэ

Губгъуэ бабыщ гъэбэкхъа

БАБЫЩ гъэкъэбзар зэпкърымыхауэ псы щіыіэкіэ ялъэс, хъыдан къабзэкіэ ялъэщіыж, и щіыбым шыгъу, и кіуэціым бжыыныху-шыгъу щахуэ. Кіуэціфэціхэри зыхуей хуагъазэри, и кіуэціым иралъхьэж. Итіанэ бабыщыр мэл щэ тъздърм, и музцым иралъхъэм. Ипанэ одоыщыр мэл ща тхъурымбэм кіуэціашыхьри, іуданэкіэ япхэж. Ар тхъу къэпльа зэрыт тебэ куум иралъхьэри, мафіэ мыгуащіэм тету зэрагъэдзэкіыурэ тхъуэплъ хъуху ягъажьэ. Итіанэ бабыщыр тебэм кърахри, шыуаным иралъхьэ, щіигъанэ къудейуэ псывэ е лэпс щіакіэ, шыгъу хадзэри, и щхьэр тепіауэ мафіэ ціыкіум тету ягъэбэкхъ. Бабыщыл гъэбэкхъар къытуральнувальну мафіз ціыкіум тету ягьзозкхъ. ьаоыщыл гьзозкхъар къы-хах, ляпсыр язри, абыкіз шыпс ящі. Лэпсым къытраха да-гьзмкіз бжьынымрз гуздз хьэжыгъэмрз ягъзлыбжьэ. Шыпсым шатэ тізкіу щіакізри, хьэзыр хъуху ягъзбэкхъ. Ізнэм трагъзувэн илэкіз бабыщым Іуданэр къыхахыжри, Іыхьэ-Іыхьэурэ зэпкърах. Япэщіыкіз шыпсыр тепщэчым иракіз, итіанэ абы лыр халъхьэ. Яшх пщтыру, піастэ е щіа-кутька шінгыму.

КЪУБАТИЙ Борис.

Хыбжхэр зэроцІыху

Псэ зыјуту Щіым щыпсэухэм ящыщу ціыхум нэмыщі хыбжхэрщ (хыкхъуэкіи йоджэ дельфин-хэм) ціэкіэ зэджэжыр. Ар къахутащ шотланд био-

логъям. Хыбжхэм ягъэlу макъымкlэ зэрощіэ. Хым хэс гулхэм ящыщу зэрихьэліар зэрыціыхуу щытмэ, фий-кіий макъышхуэ къоlу, ауз зэрымыціыхумэ, гу зылъамытэхха хуэдэу зэблосыкі. Щіэныгъэліхэм къахутащ псым хэс а псэущхьэхэр щысымаджэм, щымэжалізм, щыпіейтейм, щышынэм деж ягъэlу макъхэр ээрызацхьящыкіыр. Биологхэр щыхьэт зэрытехъуэмкlэ, хыбжхэр зэрызэпсалъэ щыкізм гъэщіэгъуэн куэд хэльщ. Ахэо зэрыпсэлъакічум гу лъзызьта шотлаль био-

Ахэр зэрыпсэлъакіуэм гу лъызыта шотланд био-логхэм зрапщытащ абыхэм я «бэзр» зрагъэщіэ-ну. Ахэр зэрызэпсальэ щіыкірэ ирагъэтхри, езы-хэм я нэіэ щіэт псэущхьэхэр ирагъэдзіуащ. КъызэрышІэкІымкІэ, хыбжхэм жэуап шатыжыр езыхэм я ціэр (зыми емыщхь фий макь) щызэхахым и дежщ. Апхуэдэ дыдэуи мы псэущхьэхэр ціыху-хэм фіащ ціэ лейм йосэри, щеджэкіэ къокіуаліэ. Унагъуэ псэущхьэхэм къащхьэщыкlыу, хыбжхэм узэреджэ цlэр жаlэж. Мы къэхутэныгъэр езыгъэкlуэкlхэм яз Яник

Винсент жеlэ: «Хыбжхэр цlэ зырызкlэ щlызэджэжыр Винсент жеіз: «Хыбжхэр ціз зырызкіз щівізэджэжыр здэбгьззэну льэныктуэр зыкіи къщыхэмыгьэщ-хьэхукіа хым хэсщи аращ, зэрыгурыіуэгъуэщи, ахэр гупу зэрыіыгьын хуейщ. Ахэр зэрылъагъурктым, мэкіи зэрыщізрктым, абы къыхэкікіз, зэфізмыкіуэ-дын щхьэкіз макъ ягъзіун хуей мэхъу».

• Сабий джэгукІэхэр

Гухьэ икі

Джэгукіэр зэрекіуэкіыу щытар мыпхуэдэуц. Щіалэ ціыкіуи хьы-джэбэ ціыкіуи - джэгуу хъуар - пщіантіэм дэт выгуум итіысхээрт, зы фіэкіа къэмынэу. А зым щхьэкіэ хэт ізхъуэ, жаіз, хэти зы хьы-кіэхтуэкіэ гуэрым и ціэр фіащ. Ирехъу ар ізхъуэ. Атіэ, иджы гум мухар. Ізхъуар. азгиатьзих кър исхэр, Іэхьуэр зэгуагъэпу, къо-лъэ, абы зыкърамыгъэубыду пщІантІэр къажыхьри, гум до-лъеиж. Языныкъуэхэм деж нэхъ гум зыкърагъэлэлэх, зэми я щхьэр щым ирагъэјусэ. Апхуэдэм деж Іэхъуэр къэсрэ абы къе-Іусэмэ, къаујауэ аращи, къаујар

Іэхъуэ мэхъури, мыдрейр гум исхэм яхохьэ.

Къэхъурт гум ис псори зэ-гурыlуэу къелъэрэ Іэхъуэм зэ зым, зэми адрейм къыкlэлъижыхьурэ зыри къыхуэмыуІэу гум жылыра эыри кызгуалынуу түм щитысхьэж. Апхуэдэм щыгъуэ Ізхъуэр псоми зэгуагъэпырт: «Утедыкъыхьащ», - жаІзурэ. **МАФІЭДЗ Сэрэбий**.

• Псалъэ пэжхэр

Пэжыр къару лъэщщ

◆Унагъуэ зэгурымы уэм фы-гъуэ илъкъым.

(Ингуш). +Лъагъуныгъэ зэрымылъ унагъуэр лъабжьэ зимыlэ жыгым хуэдэщ.

+исішыше і шп дыте і фыве сах Щ+

(Балъкъэр). **◆Пэжыр къару лъэщщ**.

•. (Осетин).

+Уи япэ лъэпэрэпам ущІэмы-

(Шапсыгъ).

+Дыгъужьым и кіэр пы-бупщікіэ ар хьэ хъунукъым. (Нэгъуей).

КІэпІейкІэр зымылъытэм сомми пщіэ хуищіынукъым

(Лезгин). Делэр шым тегъэтіысхьи, и адэ Делэр шым тег ветте.... къиціыхужынукъым. (Къумыкъу).

Екіуэкіыу: 5. Зи пхъафэр гъуабжэфіыціафэ, ди щіыпіэм щыкуэд жыг лізужьыгъуэ. 6. Данэ щэкі піащіэ. 7. Адыгэ лъэпкъым и къудамэ хэкіуэдыкіы-Псалъэзэблэдз

лаужы вужы ужы каража жа куарык кыжа. 9. Блахэм, шындырхьуохэм я хэщаліз-піз-псэупіз. 12. Гъурцым къыпыкіз пхъэщхьэмыщхьэ гуащіз ціыкіу, хущхъуэгъуакіз къулейуз. 13. Ди щіыпізм щыіз псыежэх. 14. Къуакізбгыкіз зимыіз щіыпіз захуэ. 17. Щіалэ къамылыфэ, фіьщіафэ. 19. Зауэм щытекіуахэм къаізщіыхьа мылъку.

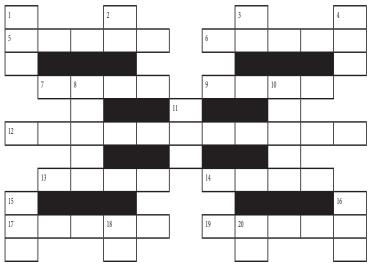
Къехыу: 1. Зи пэр папціз пасэрей ізща зарыпыджэ. 2. Егъэпелуз пшэр, зэпэхъурей. 3. Жыг къзтізпіам и нэщэнэ. 4. Псэхэлъхьэж. 8. Мыщэ и къуз ... 10. Памыупщіу гъз техьа удз. 11. Акъылым уасэ иізкъым, гъзсэныгъэм ... иізкъым 15. Къурш лъзныкъузмкіз къриху жыы щіыізтыіз. 16. Тхъэкіумэкіыхым фіыуз илъагъу харахэкі. 18. Апхуэдизкіз къузгъунщи, кізпіейкізм ... трепіьтіз. 20. Къуэш ... нэхърэ-ныбжьэгъуфі. Захэзылтыхьар МЫЗ Ахьмэдщ.

МЫЗ Ахьмэдщ.

Жэпуэгъуэм и 28-м ди газетым тета псалъэзэблэдзым и жэүапхэр.

Екіуэкіыу: 5. Джэдур. 6. Ліыкъым. **7.** Гъэм. **10**. Уэс. **11**. Щіасэщ. **13**. Кіэрэф. **15**. Зыщі. **16**. Бын. **19**. Хуэдэщ. **20**. Нэмыс.

Къехыу: 1. ЩІэкІэщ. **2**. ТІум. 3. Мыхъу. **4**. Дыжэф. **8**. Вакъэр. **9**. Іэзэщ. **12**. Мыдэф. **14**. Дыджыр. **17**. Нэр. **18**. Пэт.

• Псалъэжхэр

фІы блэжьамэ, фІыщІэ умыльыхьуэ

- ◆ЛІыгъэр зыфІэкІуэда лІым и гъащіэр кіэщіщ. +Ліыжьым и пащіэр бупскіэ,
- щІалэ хъужынукъым.
- **♦МащІэ** зыщІэм нэхърэ хуащіэр зыфіэмащіэр нэхъ нэпсейщ.
- ◆Мыхъумыщіагъэр зи рыгъым и гъащіэр кіэщіщ.
- + Напэ зимыІэм и жейр Іувщ. + Напэр зэщ зэрытекІыр.
- + НэгъуэщІым бампІэ тезылъ
- хьэр езыр бампІэм ехьыж + Нобэ зумыхьа цІыхугъэм пшэдей умылъыхъуэж
- **+**Псалъэ гуауэр шэм нэхърэ
- нэхъ гуащІзу мауэ. ◆ТхьэмыщкІэм и ныкъусаныгъэ машІэри ину къыхош.
- **+Уи пщІэ хуэмейм пщІэ хуу** мыші, чэнджэш мылъыхъчэм уи чэнджэщ иумыхьэлІэ.
- **♦ Ук**Іытэ зыхэмыльым хуэдэ икіагъэри кърегъэзэгъ.
- фФадэ зи нэрыгъ тхьэмадэм и гупым къаугъэ хуэщщ. +ФІы блэжьамэ, фІыщІэ
- умылъыхъуэ. +ФІыр фІыщІэ зымыщІым фІыщІэ хуэфащэкъым.
- ★ Хабзэм уелъэпауэм, уи лъа-пэр пиудынщ.
- ⋆Хъуами мыхъуами, гъащІэм къытригъэзэжыркъым.
- **+** ХьэщІэ зи жагъуэм узэрыримыгъэблэгъэн щхьэусы-
- гъуэ и куэдщ. + Цыху гуалэм ціыхум и фіа-гъыр къелъыхъуэ, ябгэм зэребгын къеулъэпхъэш.
- +ЦІыху нэхърэ нэхъыфІи нэхъ Іеи дунейм (псэущхьэ) теткъым: и псэри къуитыфынущ, уи псэри хихыфынущ. +ЦІыхугъэ зыхэлъым къи-
- мылэжьа щытхъур хэзагъэр-
- ◆Шыхум я нэхъ шабэми, хъийм къипшмэ, гущіэгъур фіо-
- **∲ЦІыхур цІыху зыщІыжыр** напэрщ. ◆Напэ здэщымы!эм ц!ыху
- щыІэжкъым.
- щыбгъэкІмэ, **+** Хьэ пэтрэ, хэплъыхь ещ1.
- **+**ЦІыху зи жагъуэ къулеймусктышесакД+ и пщіэр
- жыжьэ нэсыркъым. **+** ЩІэщыгъуэр гуакІуэщ,
 - щіэщыгъуэр іэфіщ. дунейм **♦Лъэ**νжь дахэ ≁Лъэужь дахэ дунеим къытебнэмэ, цІыхум уи цІэр
 - ягъэлъэпІэнш ГУЭБЭЩІЫКІ Владимир

Бейтыгъуэн Сэфарбий «За мерой инобытие» зыфІища и тхылъыр Котляровхэ Викторрэ Мариерэ я тхылъ тедзапіэм нэгъабэ къыщыдэкіащ тхакуэр, тхыдэджыр, публицистыр, гупсысакіуэр илъэс 80 щрикъум ирихьэліэу. Абы щызэхуэхьэсащ тхыдэ напэкіуэціхэр къызэзыгъэдзэкіыж гупсысэхэмрэ абыхэм яхэлъ упщіэ-жэуапхэмрэ, эссехэр, афоризмхэр, езы Сэфарбий теухуауэ жаіахэр. Тхылъыр дунейм къытехьэнымкіэ сэбэп хъуащ хьэрычэтыщіэ Джэш Алим.

ПСОМ япзу жысізну сызыху-ейращи, дызэрыгушхуэнщ дуней псом яфізгъэщізгъуэныну философ адыгам дызэриізр. Къапштэмэ, иужьрей илъэс тіощіым къриубыду Сэфаройй къыдигъзкіа тхылъхэмрэ щізнгъуазэхэмрэ гъэщізгъузныщащ, Я ціз къудейми къыбжеіз ар: «Сущность», «И вечность - миг», «Дух сомнения», «Изнутри и извне», «Древо самопознания», «Интеллект - стезя бесмертия», «Мир острой критики», «Панорама мировых имён: вершины в оригинальных терминах».

мировых имен. вершинах». Иджы ціькухэр зэхуэзышэса тхылъымкіэ ктыдогъэзэжри, Котляровхэ я тхылъ тедзапіэм деж щекіуэкіа пшыхьым Бейтыгъуэн Сэфарбий и нибжытырухэр, литературэр фіыуэ зылъагъухэр, і ыхылыхэр, и къуажэтъухэр абы щызэхуэсат. Ахэр тепсэльыхыащ тхылъым зыхуиша гупсысэхэм, тхыгъэхэм я мыхьэнэм, тхакіуэм и нэгъэхы! лэжьыг эхэм.

нэі буэці лізжыі вэхэмі Гуалэт уедэіуэну Сэфарбий и егьэджакіуэу щыта Абыдэ Іэсият и гукъэкіыжхэм. Абы жиіащ Сэфарбий сыт щыгъуи и классэгьухэм къахэщу, ціыхугъэ хэлъу, щіалэ ціыкіу хьэлуи щыдаррийпсырии къэхъуу зэры-

щытар.
Къыкіэльыкіуэу псальэ зратар филологие щіэныгьэхэмкіэ

гар филили не щэгын вожимие доктор Бакіуу Хъанджэрийщ:

- Псори дызыщыгъуазэ псалъэжь къещтэри, гупсысэ къызэрымыкіуэ щіелъхьэ, укъигъзуіэбжьу. Афористикэ жыхуэтіэр гуманитар щіэныгъэм нэхъ гугъу дыдэу хэтырш. Абы пэлъэщынур акъыл жан къызэрымыкіуэ зиіэ зырызыхэщ. Жыпіэ къунущ Сэфарбий а жанрыр ей дыдэу. Нэгъуэщі жанр куэдми и къалэмыр щылъэщщ, дэтхэнэми щіэныгъэ куу хелъхьэ. Зэрыфщіэщи, талант уиіэныр мащіэці, щіэныгъэкі з щіэмыгъэбыдамэ. Сэфарбий абыкіи щалхээщ - гъа

Псэм и щэхухэр зыщіэ

щіэр ехь тхыльыр и Іэпэгъуу. Я ліакьуэхэр зэфіэзыгъзувэжыну хуейхэм яхуитха тхыльхэми яіэт Сэфарбий и пщіэр. Ар лэжьыгьэ гугъущ, тхыдэтхыу ущытынри мащіэщ апхуэдэ тхыльхэм, ари мызэ-мытізу, уапэльэщын папщіэ. Зэрысщіэжрэ, Сэфарбий щіызоджыкі, сытотхыхь, щапхьэу ктызохь. Бейтыгъуэн Сэфарбий хуэдзу

Тавы, щапкору кызыхор Бейтыгъуан Сэфарбий хуэдэу сыт щыгъуи нэщхъыфіэ ціьху сэ нэгъуэщі срихьэліакъым. Уигъэгуфізу нэхугъэ хэлъщ и хьэл-щэным. Зэи убэркъым, ныкъуакъуэркъым, мыарэзыныгъэ къигъэлъагъуэркъым. Дахзу мэгушыіэри, гукъыдэж

дахау магушынари, гуловидол къует, - жиlащ Хьанджэрий. КъБР-м и ціыхубэ тхакіуэ Моттаевэ Светланэ тепсэльыхьащ Бейтыгъуэным зэрыдэлэжьам, я зэныбжьэгъугъэм.

- Си гъащізм и фівіпіз дыдэхэм ящыщщ Бейтыгъуэн Сэфарбий сриныбжьэгъуну си насып къызэрырихьэкіар. Хуабжьу куэд еджащ, и щізныгъэр куущ, тхыдэдж-архивист лъэщщ. Щізныгъэм и фівіпізр къытхуипщытэщ, тухазпкърихри, ди пащхьэм кърилъхьащ. И афоризмхэр зэіэпыдох, ди гъащізм щыщ хъуауэ. Тхьэм куэдрэ уигъэузыншэ, си ныбжьэгъу лъапіз! - жиіащ Светвано

Котляров Виктор къыщыпсалъэм нэхъ зытригъэщ ар Бейтыгъуэн Сэфарбий и тхылъхэм теухуауэ и з гупсысэхэрщ.

- Сэфарбий и тхылъхэм яхэтщ цыхухэм Іэмал имыІэу яІэн хуейхэр. Махуэ щагъуэ дэкІыр-къым, псалъэм папщіэ, «Ка-барда в фамилиях» ткылъым кънщіэмыупщізіауэ. Къзбэр-дей ліакъуэ куэдым я ткыдэр я пащхьэ кърилъхьэжащ тхыдэ щізныгьэ куу зи лъабжьэ а лэжыыгъэмкіэ. Ткыдэдж жыгізми, философ жытізми, щізныгьохутэ жытізми, Сэфарбий и лэжыыгъэхэм я мыхьэнэр къыпхуэмылъыгэн хуэдизу куэдщ. Ауэ хуэфэщэн пщіа щигьуэтакъым республикэм. Къэрал саугъэтхэр кърату и илъэх 80-р Къэбэрдей-Балъкъэрым эрышамыгъэлъэпіам и щхьэусыгъуэр сэ къызгурыіуэркъым. Си жагъуэщ, мыхьэнэшхуэ зиізхэм и чэзум гу зэрылъамытэфыр. Зэман дахіынщ, Бейтыгъуэным и гупсысохэр ціыху гъащіэм хэпща хъунщ, сыту жыпізмэ сыт худа зэман мыхьэнэ зиізщ, зи піалъэр имыкіщ итхауз хъуар, - жиіащ

Тхылъхэм тепсэлъыхьащ Гъуазджэхэмкlэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым и профессор Щауэцlыкly Люд-

- Бейтыгъуэн Сэфарбий и ткылъыщіар хуэфэщэн дыдэщ езыр зэрыхъуа илъэс бжыгъэ дахэм. Сыкъэмыувыіэфу седжащ, къытезгъэзэжри аргуэрхур щіэзджыкіыжащ. Зыгуэрхэр къыхэзгъэщащ, къыхэстхыкіащ, напэкіуэціхэм ткылъдэлъхьэхэр хуэсщіащ, кужькіз си студентхэм ящіыгыууи дытепсэлъыхыжащ.

ИпэжыпІэращи, мысыхьэтым дэ дыбгъэдэсщ классик нэсым. ГъэщІэгъуэнращи, зы псалъэ закъуи итхыркъым, мыхьэнэ щхьэхуэкІэ мыгъэнщІауэ. Тхыдэм апхуэдизу гугъэзагъэу тотъхыхъри, абы итххэм хуэдэ укъышеджэнукъым тхыдэмкІэ учебникхэми, ущрихьэлІэнукъым интернет напэкІуэцІхэми, щІэнгъуазэхэми.

Сэфарбий къэрал дамыгъи, «ціэ лъапіэ» жыхуаізжэми хузныкъуэкъым, апхуэдизу куэд щіащ абыхэм нэхърэ нэхъ лъагэ ар зэрыхъури! Хуэныкъуэр дэращ - дэращ хуейр гу лъыттэну, деджэну, тлъытэну, - жиіащ Щауэціыкіум, тхылъым рецензэ зэрыхуитхынури къыхигъэ-

Усакіуэ, тхакіуэ Къармэ Іэсият Сэфарбий и тхылъым эссекіэ щылэджэжащ «Литературная Кабардино-Балкария»
журналым. Къармом жиіащ
тхылъым и гум лъзужь дахэ
къызэрытринар, къриджыкіа
гупсысэхэм иджыри къыздэсым зэраіыгъыр. Абы Котларовхэ Викторрэ Мариерэ фіыщіэ яхуищіащ тхылъыр къызэрыдагъэміаш тхылъыр къызэ-

рыдагъэкіам папщіз.
Бейтыгъуэн Сэфарбий теухуауэ псалъэ гуапэ жиlащ КъБР-м и радиом и унафэщl Мэремкъул Ларисэ.
- Си адэ-анэм, си адэ къуэ-

- Си адэ-анэм, си адэ къуэшым, си щ!алэгъуэм, ди къуажэм я фэ изоплъ Сэфарбий. Си адэм езым нэхърэ нэхъыщ!эми, Сэфарбий пщ!э хуищ!у игъэныбжьэгъурт. Иджы Сэфарбий сыхуэзэху ахэр зэрызэхущыгам теууха хъыбар гуэр е сигъэдыхьэшхыу зы гукъякыж гъэщіэгъуэн къызжеіэж. Куэд мэхьу апхуэдэ хъыбархэр, жиіащ Ларисэ. Ар къытеувыіащ тхакіуэр зыхуэіэкіуэлъакіуэ жанрхэм, къыхигъэщащ Къартурэ и лъэныкъуэкіэ адрейхэм яхэзымыгъэгъуащэ зэрыщыіэр.

- Бейтыгъуэн Сэфарбий ауэ къыщыбдяуэршэрым дежи Гущыгъэу жиlэм уетхьэкъу. Языныкъухэм деж, Гузху гуэрым телефонкіэ дытепсэлъыхъу, къыщыятъчувыіз щыіэщ, «Сэфарбий, зэ, къэувыіэ, блокнотрэ ручкэрэ къззмыщтау хъунутьым», жысізу. Пущыгъэ тельыджэу зэхэлъщ и тхылъхэр, литературэм и фіыпіи, тхыдэ щіэныгый, гушыіз дахи, гупсысэ къызэрымыкіуи къибджыкі хъууэ. Ди щіалэгъуалэм яхуэзгуэшынти, щеятьэджыкіынт нобэдызытепсэлъыхътхылъыр. Сыту щіэщыгьуэ куэд къащіэнут! - жиіащ Тхылъхэр фіырут! ониіащ тухыльхэр фіырут! ониіащій шинкарёвэ Наталье.

Сэфарбий и тхылъым и мыкьанам, езым и цыху щыкіа
дахэм, лъэпкъ литературэмрэ
пшыхь зращіакі тхылъым и
лъэщагъымрэ, гъащіар зищіыгыр гупсысакіуам и лэжьыгызми къызарыщыгъэлъагызми теухуауэ псалъэ гуапа
жаlащ республикам пщіа ин
щызиіз, зи псалъэрэ гупсысэрэ
яльыгэ композитор, усакіуз
Хьаіупэ Джэбрэіилрэ щіаныгызлі, философ Хъурей Феликсрэ. Абыхэми къыхагъзщащ апхуэдиз щіаныгъэрэ
гупсысарэ щызэхуэхьэса и іздакъзщіакіхыми иджыри хуафэшан къэрал гулъытэ зэра-

фэщэн кьэрал гульыгэ зэрамыгъуэтар.
Бейтыгъуэным и ІздакъэщІзкіхэм теухуауэ «Питературная Кабардино-Балкария» журналым жэуап зыхь и секретарь Хьэту Пётр, жылагъуэлэжьакІуэ Джэш ФатІимэ, Мэлбахъуэ Тимборэ и ціэр зезыкъэ Льэпкъ библиотекэм и лъахэхутэ къдамэм и унафэщі Гергоковэ Лейлэ, Къэбэрдей-Балъкъэр лейлэ, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и библиотекэм и лэжьакІуэ Борэн Мадинэ, егъэджакІуэ Беэрокъуз Маритэ сымя, нетъуэщіхэри. Сэфарбий фІыщіэ яхуищіащ

Сэфароми фінщія яхумціащ тхылъыр къыдэгъэкіынымкія сэбэл хъуахэм, Котляровхэ я тхылъ тедзапізм, Іуэхум хэта, лэжылъэм теухуауэ къэпсэлъа дэтхэнэми.

ГУГЪУЭТ Заремэ. Сурэтыр Къарей Элинэ трихащ.

И щІэинхэр фІыуэ зылъагъухэр

КъБР-м и ціыхубэ усакіуэ, СССР-ми РСФСРми я къэрал саугъэтхэм, Лениным и ціэр зезыхьэ саугъэтым я лауреат Кулиев Къайсын къыщалъхуа махуэм ирихьэліэу, гъэ къэси хуэдэу, Налшык къалэм усакіуэм и фэеплъу абы и ціэр зезыхьэ уэрамым тетым деж ягу къыщагъэкіыжащ. Кърихьэліахэм яхэтт республикэм и унафэщіхэр, усакіуэм и благъэхэр, іыхьлыхэр, ныбжьэгъухэр, лъэпкъ интеллигенцэр, и усэхэр фіыуэ зыльагъухэр.

КЪЭПСЭЛЪАХЭМ жаlащ усакlуэшхуэр Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэм зэращымыгъупщэр, литературэм, щэнхабээм в лэжьакlуэхэм я дежкlэ усакlуэр лъагапlэу, вагъуэ нэхуу къызэрынэжыр. ЛІэщІыгъуэкlэрэ цІыхухэм зэlэпахыну абы и усэхэр, и псалъэхэр къахуэщхьэпэнущ ціыхухэм лъагъуныгъэрэ гугъэрэ яlэу гугъуехьхэр къызэранэкІынымкіэ. Кулиев Къайсын и усэ щэ бжыгъэхэмрэ и тхылъ пщіы бжыгъэхэмрэ бзэ зэмылэіужьыгъузу 140-кіэ зэрадзэкіащ икіи къэрал куэдым къыщыдагъэкіаш. И псалъэхэр зыщіэлъ уэрэдхэр ягъэзэщіащ Бернес Марк, Пугачёвэ Аллэ, Иопше Аллэ, Рахимов Стахан.

Къызэхуэсахэр къэпсэлъа, усакlуэм теухуа я гукъэкlыжхэмкlэ зэдэгуэша нэужь, абы и фэеплъым удз гъэгъахэр тралъхьащ.

Кулиев Къайсын къызэралъхурэ илъэс 106-рэ зэрырикъум теухуа зэхыхьэхэм щыпащащ усакlуэр къыщалъхуа икlи щыщалъхьэжа Шэджэм къалэм дэт и фэеплъ-музейм. Музейм къэкlуахэм абы зыщаплъыхьащ, усакlуэм и гъащ!эмрэ и гуащ!эмрэ тепсэлъыхьащ, и усэхэм къеджащ, ТЕКІУЖЬ Заретэ.

Сурэтыр Къарей Элинэ трихащ.

Ди газетым и къыкіэлъыкіуэ номерыр къыщыдэкіынур щэкіуэгъуэм и 8-рщ.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкіэ Къэбэрдей-Бальктээр щіыналъэ Іуэхущіапіэм ПИ № ТУ07-00117-м щіэту ятхащ. Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі. (2+)

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхъэм, секретарым – 42-56-19; унафэщI-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхъ секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

Индексыр П 5894 ● Тиражыр 1.625 ● Заказыр №2423

ДИ ХЭЩІАПІЭР 360030, Къзбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и ціэр зезыхьэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщіанэ къатхэр. Газетым Іэ щытрадзар сыхьэт 18.00-рщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А